

ZPRÁVY

Opus magnum prof. PhDr. Petra Čorneje, DrSc.¹

K sedmdesátým narozeninám vědce, učitele, popularizátora a strhujícího vykladače historie.

Prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc. jako host katedry historie na jaře roku 2019,
kdy Masarykova univerzita slavila 100 let své existence.

Foto: J. Mihola

¹ MIHOLA, J.: *Vědec ve službách múzy*. Lidové noviny, 27. 3. 2021, s. 17. NOVOTNÝ, R. – ŠÁMAL, P. a kol: *Zrození mýtu. Dva životy husitské epochy*. K počtě Petra Čorneje. Praha 2011, s. 5–10.

Narodil se 26. března 1951 v Praze, vystudoval dějepis a češtinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a na své vědecké a učitelské dráze se rozhodl pro starší české dějiny. Badatelským osudem se mu stala husitská revoluce a s ní Jan Žižka. Jeho záběh je však neuvěřitelně široký a je odrazem obrovské pracovitosti. Jako učebnicový příklad: člověk musí mít vášeň pro historii, jako badatel musí mít nosné téma, jako univerzitní učitel musí učit i publikovat a chce-li se aktivně podílet na vytváření a formování historického vědomí i povědomí široké veřejnosti, musí dějiny popularizovat. Toto všechno, a to v bohaté míře životní příběh jubilujícího Petra Čorneje zahrnuje.

Pole české historie obdělávala a obdělává velmi dlouhá řada skvělých historiků. Ne každému poctivému badateli však sudičky přály schopnost složitou odbornou materii přetavit do podoby, která by oslovila a k jejímu poznávání přitáhla také velkou část české veřejnosti. Petr Čornej k těm vyvoleným, kteří umí historii takřka oživit, patří. A nutno dodat, že s pílí sobě vlastní tento dar rozvinul do obdivuhodných rozměrů. A co víc: jako vysokoškolský učitel připravil na stupínek ve třídě stovky učitelů a pro vědeckou práci vychoval další desítky žáků a následovníků. Fascinující obrazy z dětství nezřídka zůstávají v podvědomí dospívajících. Když vyrůstal v Praze na Žižkově, nemohl neznat a přehlédnout památný vrch Vítkov s monumentální jezdeckou sochou Jana Žižky z Trocnova od Bohumila Kafky. Jen on sám ví, jestli už tehdy nepřislíbil slavnému vojevůdci, že se na jeho osud jednou pořádně badatelsky podívá a národu nabídne pravdivý obraz a interpretaci jeho osobnosti. Studovat historii v období totality znamenalo popasovat se s mnohými limity. Jako středoškolský student zažil budování socialismu s lidskou tváří, ale také násilný konec pražského jara i tragickou událost moderních českých dějin v podobě sebeupálení Jana Palacha. V šedi a splínu normalizace bylo jistě osvěžující potkávat na cestě vysokoškolskými semestry Františka Kavku, Eduarda Maura, Roberta Kvačka nebo Josefa Petráně, který mladému historikovi vedl diplomovou práci. Následně našel mladý badatel azyl v Ústavu pro českou a světovou literaturu, který, jak sám říká, byl vnímán jako azyl nekonvenčního vědeckého myšlení a bádání. Tam vznikly jeho první knihy vycházející z pramenných výzkumů, kandidátská dizertace *Rozhled, názory a postoje husitské inteligence v zrcadle českých kronik 15. století* (1986) a čtenářsky velmi žádané *Tajemství českých kronik* (1987, znovu vydané 2003). Původně zamýšlený titul druhé zmíněné publikace (*Zrození husitského mýtu*), by patrně jasněji evokoval to, že se Čornej rozhodl pro husitství, husity, husitskou revoluci, nikoli pro „revoluční hnutí“ jak zdůrazňuje. Lipany, odrážející ve svém názvu celé drama bratrovražedné bitvy, se staly další důležitou zastávkou.² Pregnantní analýzu jedné z nejtragičtějších bitev našich dějin vydal pod názvem *Lipanská křižovatka* (1992), na níž navázal tzv. „druhým životem“ bitvy v knize *Lipanské ozvěny* (1995). Lipany též popularizoval ke konci dlouhé řady monotematických čísel *Slova k historii*, vydávaných nakladatelstvím Melantrich, které bohužel ekonomické transformace 90. let nepřežilo. Domnívá se, že právě po Lipanech byl položen základ české politické kultury. Husité i katolíci prý tehdy poznali, že jeden druhého nevyhubí a nepřesvědčí, a tak nezbyvá, než se dohodnout.³ Sametová revoluce otevřela možnost svobodného, necenzurovaného publikování, přinesla však s sebou také typické postoje „ode zdi, ke zdi.“ Došlo i na husity a na Jana Žižku, vyšla řada protihusitských článků. Z ideologické vitríny socialismu se „Boží

² MELOUNEK, P.: *Ó Lipany*. Reflex 1990, č. 39, s. 42–44. Článek reaguje na tehdy připravovanou Čornejovu monografii *Lipanská křižovatka*. Dnes už si jen stěží kdo uvědomí, jaké problémy s vydáním této dnes hojně citované a vyhledávané knihy musel autor překonat.

³ *Dějiny se přepisují pořád*. Rozhovor s Petrem Čornejem. Týden, 2003, č. 46, s. 46.

bojovníci“ dostali na okraj zájmu, radikálnější kritici je ocejovali jako lapky, lupiče a násilníky. Jedním z prvních, kdo se tento nehistorický přístup snažil narovnat a vysvětlit, byl Petr Čornej. Kromě jiného poukázal na hlubší kořeny těchto postojů v podobě českého katolicismu, který byl vždy protihusitský a husitskou revoluci nikdy nepovažoval za světlo českých dějin.⁴ Zároveň se podílel na hledání nového obrazu mistra Jana Husa. Práce tzv. husovské komise vyvrcholila mezinárodním sympoziem ve Vatikánu v roce 1999 a vydáním monumentálního sborníku, kde nechybí ani stať Petra Čorneje.⁵

Roku 1992 Čornej založil a do roku 1999 působil v roli vedoucího katedry dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Jaké pracoviště se mu podařilo v krátkém čase vybudovat a navrch namotivovat všechny zúčastněné k odbornému růstu, zaslouží respekt a uznání. Jiří Pokorný, Kateřina a Petr Charvátovi, Vít Vlnas, Milena Bartlová a další – co jméno, to osobnost. Profilace katedry k historické regionalistice, historiografii a dějinám umění odrážela vliv Čornejových učitelů. Důležitou složkou přípravy budoucích učitelů dějepisu byly také zahraniční a tuzemské exkurze.⁶

Devadesátá léta byla pro Petra Čorneje, který se roku 1993 habilitoval, velmi plodná v oblasti popularizace historie.⁷ Dvoudílné *Dějiny zemí Koruny české* v typické zelené a hnědé obálce se staly v podstatě prvním uceleným a ideologicky nezasazeným, čtivým přehledem českých dějin, který navíc respektoval trendy zdůraznění každodenního života, kultury a mentalit. Dvousvazek se dočkal tolika reedici, že jen málokterá domácnost touto oporou historického poznání nedisponuje. Ostatně pamatují si, že je měl ve své pracovně při svých projevech za sebou i Václav Havel. Následovaly další skvělé přehledy dějin, v jejichž realizaci měl Čornej zásadní slovo: *Dějiny Prahy I., II., Dějiny evropské civilizace I., II.* Televizní diváci si zase jistě vzpomenu na úspěšný seriál *Kronika česká*, který vysílala ČT v letech 1998–1999. U celkového počtu 77 dílů byl Čornej garantem, 11 dílů, především ze středověkých dějin, připravil autorsky a na obrazovce se stal jejich průvodcem. Účinkoval také v televizní anketě *Největší Čech*, kde obhajoval osobnost mistra Jana Husa. Ovšem za největší osobnost českých dějin považuje jednoznačně Karla IV., ve shodě s tím, jak v anketě (opakovaně) rozhodl národ. Z žen vyzdvihl Johanu z Rožmitálu, manželku Jiřího z Poděbrad, která se podle něj dokázala prosadit na politické scéně ve středověku, nebo Martu z Boskovic.⁸

⁴ Srovnej: *Kašlat na hrdiny?* Rozhovor Zdeňka Čecha s Petrem Čornejem. *Mladý svět* 39, č. 42, s. 44–46.

⁵ ČORNEJ, P.: *Idea národa v husitských Čechách*. In: Drda, M. – Holeček, F. J. – Vybíral, Z. (eds.): *Husitský Tábor. Supplementum 1. Jan Hus na přelomu tisíciletí*. Tábor 2001 s. 379–393; dále srovnej: MIHOLA, J.: *Most mezi konfesemi aneb nový obraz mistra Jana*. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd 18, 2001, s. 124–130; týž: *Reformator Kościola i most między konfesjami. Przeobrazenia obrazu Mistrza Jana Husa i jego recepcji u progu nowego milenium*. In: *Bohaterowie w historii i pamięci społeczeństw europejskiej*. Poznań, 24.–27. 6. 2004, CD ROM.

⁶ Anabázi přípravy, vzniku a rozvoje Katedry dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy zachycuje sborník vydaný k deseti letům její existence. Srovnej: ČORNEJ, P.: *Jak jsme začínali... (Kapitola z neexistujících pamětí)*. In: *Desetileté bilancování*. KDDD 1993–2003, Praha 2003, s. 11–32.

⁷ Čornej se kriticky vyjádřil k přesyčenému knižnímu trhu, kdy je kvalitní popularizaci nebo i odborné historické práce někdy složité rozpoznat: „*Řada autorů si dělá z literatury faktu výnosný kšeft, třeba pan Bauer, který píše všelijaké Záhady českých dějin a další desítky titulů, což je ovšem převažená voda z normálních přehledových publikací. Nebo pan Wurm, který dělá různé mystické Prahy a Tajné dějiny Prahy nebo Tajné dějiny světa atd. To samozřejmě nejsou historikové, ale jen dobří obchodníci s historií. Nejzákladnější orientaci poskytuje zájemcům jméno nakladatele.*“ Srovnej: TRÁVNÍČEK, J. – BALAŠTÍK, M.: „*Zájem o historii je útekem do historie...*“ Rozhovor s Petrem Čornejem. *Host* 2005, č. 2, s. 6.

⁸ HLOUŠKOVÁ, L.: *Historik Čornej: Češi nevěří ideálům*. Rozhovor s Petrem Čornejem. *Právo*, 4. 4. 2009, s. 17.

Na školou povinné generace mířilo bohatě ilustrované kompendium *Historie českých zemí* vydané poprvé v nakladatelství Fragment roku 1999, které se dočkalo řady dalších reedic. Už předtím zaplnily dosud prázdná místa na knižním trhu populární přehledy *Panovníci českých zemí* (1992), *Panovníci Svaté říše římské* (1994 a násl.). Velmi čtivé jsou *Slavné bitvy naší historie*, jejichž výběr zpracoval a vydal s Pavlem Bělinou roku 1993. Pro náročnější zájemce, kteří mají rádi i faksimilie archivních pramenů a dokumentů připravil publikaci *Výpravná historie českých zemí*, kterou vydalo brněnské nakladatelství Jota roku 2012. Vynikající oporu pro přípravu exkurzí do Prahy představuje kniha *Praha. Sídelní město a metropole* (1993).

Ekonomická krize a další neřešené problémy na Pedagogické fakultě Petra Čorneje začátkem nového tisíciletí bohužel znechutily natolik, že na funkci vedoucího katedry rezignoval, i když s katedrou nadále spolupracoval. Nakrátko odešel pracovat jako vědecký pracovník a statutární zástupce Ústavu pro českou literaturu. Čornejův vztah k češtině je nepřehlédnutelný, odráží se v kvalitě, sémantickém bohatství i čtivosti jeho textů a dosvědčuje tak vhodnost kombinace oborů, které si jako student kdysi zvolil. Právě na počátku nového tisíciletí jsem měl možnost Petra Čorneje poprvé osobně poznat zblízka jako člověka. S katedrou dějin a didaktiky dějepisu byl nadále svázán, stejně tak i jeho manželka, docentka Ivana Čornejová, odbornice na dějiny církevních řádů v raném novověku a na dějiny Univerzity Karlovy. V té době již dosáhl grádu univerzitního profesora.

Když jsem ho poprvé jako začínající asistent na katedře historie pozval k přednášce na historický seminář pro učitele ZŠ a SŠ, byl jsem šťastný, že pozvání přijal a při uvádění se mi třásla kolena.⁹ Profesor Čornej je vždy vstřícný, hluboce lidský, po „SVOČce“ ochotný posadit se s nadějnými doktorandy na pivo a povzbudit je k další práci. Do Brna pak přijel ještě vícekrát. I největší sály fakulty byly nabitě a studenti jindy úsporní na dotazy, se ptali. V letech 2002–2013 pracoval Petr Čornej na Literární akademii Josefa Škvoreckého, v letech 2002–2006 byl jejím rektorem. I v této době se podílel na různých grantech, projektech Filozofické fakulty nebo Historického ústavu AV ČR. Není cílem tohoto článku představit kompletní Čornejovo dílo a pronikat do jeho metodologie, vědeckého přínosu, na to by autor potřeboval podstatně větší prostor. Ze zásadních děl zmiňme alespoň pátý svazek *Velkých dějin zemí Koruny české*, zabývající se na 790 stranách husitskou revolucí, a velkou část šestého svazku zaměřeného na dobu poděbradskou a jagellonskou. Svě místo mají i „malé velké věci“. Položme si otázku, kdo si může na několika stránkách troufnout napsat brožurku *Vše podstatné z českých dějin?* I ta se dočkala velkého zájmu a bohatého využití. Pověstné a ukázkově kvalitní a inspirativní jsou Čornejovy recenze, ať už na stránkách denního tisku nebo ve vědeckých či populárně naučných historických časopisech. Když předávám studentům prvního ročníku základní poznatky o práci historika a formách zveřejňování výsledků odborné práce, jak dojde na téma recenze, posílám je do fakultní knihovny s tím, aby si zalistovali v časopise *Dějiny a současnost* a přečetli si některou z četných Čornejových recenzí a jejich představa bude nejen přesnější, ale bude je to i bavit.

Ne každému historikovi je dopřáno splnit si sen. Petru Čornejovi se to podařilo. Monografie věnovaná vynikajícímu vojevůdci Janu Žižkovi je bezpochyby jedním z nejzásadnějších příspěvků moderní české historiografie.¹⁰ Nejen svým monumentálním rozsahem, především kvalitou

⁹ Srovnej ČORNEJ, P.: *Husitská revoluce. Příčiny, průběh, výsledky*. In: Mihola, J. (ed.): *České země ve 14. a 15. století* (Lucemburkové, husitská revoluce). Sborník příspěvků z odborného historického semináře pro učitele dějepisu základních a středních škol. Brno 2002, s. 12–15.

¹⁰ ČORNEJ, P.: *Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka*. Praha 2019.

zpracování po všech stránkách. Publikace na 855 stranách začíná půvabným pozváním na výlet nebo vycházku do Trocnova. Ve stovkách zajímavých detailů narazíte třeba i na to, že korunovační rád z počátku 16. století, v předepsané litanii, kterou se biskupové a zpěváci obraceli na svaté a patrony, aby poskytli přízeň korunovanému panovníkovi, obsahuje i invokaci „svatý Žižko“! Rozsáhlá monografie se dočkala velkého uznání v historické obci, vzbudila rovněž velký zájem veřejnosti a její prodejnost připomínala nejlepší populárně naučné knihy.¹¹ Úspěšná monografie se stala knihou roku a hlavním vítězem výročních knižních cen Magnesia Litera.

Není možné nezmínit Čornejův zájem o české školství, především o adekvátní postavení dějepisu v soustavě vyučovacích předmětů. Svůj profesní rozhled, učitelskou fundovanost, vztah k oboru i studentům přímo prokázala jeho zásadní vystoupení i články, které obhajovaly důležitost dějepisu jako výchovně vzdělávacího předmětu a odmítaly jeho odsouvání na okraj. Když byl dějepis – bez konzultací – roku 2003 vyřazen z oborů státní části maturitní zkoušky a plánovala se jeho integrace s výchovou k občanství do jednoho předmětu, bylo nutné jednat. Společně s dalšími historiky je Čornej podepsán pod dokumentem *Memorandum historiků: Slovo k dějepisu*, iniciovaného a z větší části formulovaného Zdeňkem Benešem. V této stati bylo mimo jiné zdůrazněno: „*Historická věda, a proto i školní dějepis – jako všechny ostatní humanitní a sociální obory – plní nejen funkci poznávací, ale zároveň a nedílně také funkce kulturní. Dosud si málo uvědomujeme, že školní dějepis, který tvoří pevnou součást vyučovacích programů od 19. století, je jediným systematickým seznamováním se s dějinami, jímž procházejí prakticky všichni členové společnosti. Toto konstatování není konzervativní obhajobou zaběhaných schémat vzdělávání. Je poukazem na zásadní skutečnost: historické vzdělávání plní – zřejmě nezastupitelnou – akulturační roli.*“¹² Čornej neodmítl potřebu reformy předmětu: „*...Je nesporné, že český školní dějepis potřebuje reformu – a to změnu hlubokou, konceptuální. Na ní je třeba zahájit práci.*“ Zároveň však obhajoval potřebu faktů: „*Českému školnímu dějepisu se často vyčítá faktografičnost. Za touto formulací se skrývá výtko, že tento předmět učí „mrtvým“, sociálně a kulturně nefunkčním poznatkům, které absolventi škol nemohou ve svém občanském a profesionálním životě využít. Problém se ale neskryvá ve faktech jako takových. Ta jsou pro dějepis tímž, čím jsou pro exaktní vědy symboly, značky a vzorce. Fakta a chronologickou posloupnost není možné z dějepisu a historie vypustit, aniž by se obor nerozpadl. Skutečný problém tkví v tom, že faktograficky, tj. na historických jednotlivostech, jsou postaveny samy dokumenty řídící výuku. Ty dosluhující a bohužel i ty připravované.*“¹³ Brzy na to, opět na stránkách časopisu *Dějiny a současnost* v brilantní komparaci, reflektující výuku dějepisu na základních, středních a vysokých školách, se znovu výrazně zastal dějepisu a odmítl jeho integraci s občanskou výchovou. Žádné floskule, nářky, moralizování, ale přesné pojmenování toho, co výuku dějin na všech stupních tíží, poškozují a co je třeba změnit. Školní dějepis vnímá jako předmět převážně poznávací, ale zároveň formativní, tedy spoluvytvářející hodnotový kodex a hodnotové postoje, včetně vlastenectví. Má za to, že všem technickým vymoženostem a pomůckám navzdory zůstává

¹¹ ZÍDKOVÁ, L.: *Žižka je moje prokletí*. Rozhovor s Petrem Čornejem. Magazín Pátek LN, 2020, č. 9, s. 6–11; LOSKOT, T.: *Husitství předběhlo dobu o sto let*. Rozhovor s Petrem Čornejem. Týden Historie, 2020, č. 4, s. 40–45; KLÍMA, V.: *Válečník na cestě spásy*. Rozhovor s historikem Petrem Čornejem. Živá historie, duben 2021, s. 8–13; NOVÁK, J.: *Husitství je fenomén*. Rozhovor s Petrem Čornejem. Forum. Magazín Univerzity Karlovy 2021, č. 2, s. 52–55.

¹² ČORNEJ, P. – BENEŠ, Z.: *Memorandum historiků: Slovo k dějepisu*. Dějiny a současnost 2003, č. 4, s. 53.

¹³ Tamtéž, s. 54.

hlavním opěrným pilířem výuky dějepisu vzdělaný, charismatický a nadšený pedagog, který svým oborem žije a dokáže pro něj strhnout své žáky.¹⁴ Když to bylo potřeba, přišel s dalšími kolegy i na Výbor pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.¹⁵ S kolegy prof. Vlnasem a prof. Hlavačkou odmítl obavy, jestli není výuka na základních školách prosovětská, jak naznačila ve své zprávě za rok 2017 BIS.

U nejmladších generací Čornejovi vadí jistá povrchnost, která může lehce vyústit v její snadnější ovladatelnost.¹⁶ Zajímavý je i jeho názor na kvalitu studia, úroveň studentů, zejména na vysokých školách: „Úroveň studia jde dolů, na vysoké školy jsou přijímáni i lidé, kteří tam nemají co dělat. Studium se stalo houbou za kredity a tituly, původní smysl vzdělávání se vytratil.“¹⁷

Sedmdesátka je v životě člověka jistě mezník. V případě člověka, který do sebe nasál obsáhlé poznání a který je rád rozdává dál, je pouze můstkem k další práci. Poznání nikdy nekončí. Historická věda zaznamenala v posledním období kvalitativní i kvantitativní skok, každý den nezadržitelně antikvuje dřívější zjištění. Každé dílo by však mělo být posuzováno především v kontextu doby, kdy vznikalo a jejíž ideovou pečeť nese, tvrdí Čornej. Jeho dílo je velkým obohacením české historiografie. Příkladem toho, že lze par excellence skloubit vynikající úroveň historické vědy s popularizací dějin a nadchnout pro ně zástupce všech generací. Nejen za toto mistrovství byl u příležitosti státního svátku 28. října 2020 Petr Čornej vyznamenán prezidentem republiky Medailí za zásluhy. Oprávněně a za potlesku široké veřejnosti.

Výběrová bibliografie prof. PhDr. Petra Čorneje, DrSc.

a) Knižní monografie a knižní soubory studií na základě původního výzkumu

Rozhled, názory a postoje husitské inteligence v zrcadle dějepisectví 15. století. Praha, Univerzita Karlova 1986. 275 s.

Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice. Praha, Vyšehrad 1987. 350 s. (2., přepracované vydání. Praha – Litomyšl, Paseka 2003. 464 s. + 24 s. barevných obrazových příloh).

Lipanská křižovatka. Příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy. Praha, Panorama 1992. 277 s.

Lipanské ozvěny. Praha – Jinočany, H&H 1995. 203 s.

Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek V. 1402–1437. Praha–Litomyšl, Paseka 2000. 788 s. (2., revidované vydání. Praha–Litomyšl, Paseka 2010. 790 s.).

Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI. 1437–1526 (spoluautorka Milena Bartlová). Praha–Litomyšl, Paseka 2007. 839 s.

30. 7. 1419. První pražská defenestrace. Krvavá neděle uprostřed léta. Praha, Havran 2010. 183 s.

¹⁴ ČORNEJ, P.: *Spojité nádoby. Výuka dějepisu na základních, středních a vysokých školách.* Dějiny a současnost 2004, č. 5, s. 3–7.

¹⁵ MIHOLA, J.: *Je výuka dějepisu na českých školách neutrální nebo prosovětská?* Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd, 32, 2018, č. 2, s. 175–177.

¹⁶ HOLOVSKÁ, S.: *Generace 1989? Povrchní a ovladatelná.* Rozhovor s Petrem Čornejem. Sedmička. Jižní Morava. Mladá fronta, 2. 2. 2012, s. 11–13.

¹⁷ KOUROVÁ, P.: *Papaláši všude nácou svoje lidi.* Rozhovor s Petrem Čornejem. Magazín Víkend Dnes, 1. 10. 2011, s. 35–37.

Světla a stíny husitství (Události – osobnosti – texty – tradice). Výbor z úvah a studií. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2011. 481 s. (2., pozměněné vydání, Praha, Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum 2020. 693 s.).

Historici, historiografie a dějepis. Studie, črty, eseje. Praha, Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum 2016. 484 s.

Husitství a husité. Praha, Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum 2019. 480 s.

Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka. Praha, Paseka 2019. 855 s.

Husitská revoluce. Stručná historie. Praha, Paseka 2021. 190 s. + 32 s. obrazových příloh.

b) Populárně naučné knihy

Lipany. Edice Slovo k historii č. 29. Praha, Melantrich 1991. 40 s.

Vše podstatné z českých dějin. Praha, Práh 1992. 46 s. (německá mutace *Alles Wesentliche aus der Geschichte Böhmens.* Praha, Práh 1992. 46 s.; anglická mutace *Fundamentals of Czech History.* Praha, Práh 1992. 46 s.; italská mutace *Il Tutto della Storia Boema.* Praha, Práh 1992. 44 s.; španělská mutace *Todo lo fundamental de la historia checa.* Praha, Práh 1993, 48 s.; francouzská mutace *Les Fondements de l'histoire Tcheque.* Praha, Práh 1996).

Prag Karls IV. Zentrum der Kultur und des Bildungswesens. Praha, V ráji 1992. 198 s.

Panovníci českých zemí. Havlíčkův Brod, Fragment 1992. 63 s. (2., doplněné vydání, Havlíčkův Brod 1993, 3. vydání, 1994, 4., opravené vydání Praha, Fragment 1996; 5. vydání: Praha 2004, 6. vydání 2011). Též anglická mutace *Rulers of the Czech Lands.* Překlad Norah Hronková, Praha, Fragment 1997. 64 s.

Praha. Sídelní město a metropole. Praha, V ráji 1993. 134 s.

Panovníci Svaté říše římské. Praha, Práh 1994. 64 s.

Historie českých zemí. Ilustrované dějiny. Odborná spolupráce při sestavování obrazové části knihy Jan Županič. Praha, Fragment 1999. 127 s. (2. vydání 2002, 3. vydání 2003, 4. vydání 2004).

Great Stories in Czech History. Praha, Práh 2005. 142 s.

České dějiny. Výpravná historie českých zemí. Brno, B4U Publishing a Nakladatelství JOTA 2012. 175 s.

Traktát o králi Jiřím. Jiří Poděbradský a česká otázka v mezinárodním kontextu let 1436–1464. S ilustracemi Františka Gračka. Praha, Avart 2014. 23 s. (soukromý tisk).

Jeroným Pražský: Intelektuál a moc. Praha, Církev československá husitská 2016. 27 s.

c) Edice

Království dvojího lidu. České dějiny let 1436–1526 v soudobé korespondenci (Texty vybral a edičně připravil, předmluvu napsal, vydavatelskými poznámkami, vysvětlivkami, slovníčkem a rejstříky opatřil a obrazovou přílohu sestavil Petr Čornej, překlady latinských textů Martin Svatoš, německých textů Alena Šimečková). Praha, Odeon 1989. 478 s.

Čechy a Evropa v kultuře 19. století. Sborník k vydání připravili Petr Čornej a Roman Pahl. Praha, Národní galerie v Praze-Ústav pro českou a světovou literaturu ČSAV 1993. 172 s.

Historie 98. Sborník prací z celostátní studentské vědecké konference. K vydání připravili Petr Čornej a Bohdan Zilynskyj. Praha, Scriptorium – Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta 2000. 254 s.

Staré letopisy české (Texty nejstarší vrstvy). Fontes rerum Bohemicarum. Series nova. Tomus II. – Prameny dějin českých. Nová řada. II. díl. Eds. Alena M. Černá, Petr Čornej, Markéta Klosová. Praha, Centrum mediévistických studií – Filosofía 2003 (autor úvodní studie Původní vrstva Starých letopisů českých, s. VII–XLIII, historického komentáře s. 2–209, Seznamu užitých a citovaných edic a odborné literatury s. 250–269 a spoluautor rejstříku osobního a místního na s. 272–322).

Staré letopisy české (Východočeská větev a některé související texty). Series nova. Tomus III. – Prameny dějin českých. Nová řada. III. díl. Eds. Alena M. Černá, Petr Čornej, Markéta Klosová. Praha, Centrum mediévistických studií – Filosofía 2018 (autor úvodní studie Východočeská větev Starých letopisů a související texty, s. VII–XLVIII, historického komentáře s. 3–440, Seznamu užitých a citovaných edic a odborné literatury s. 499–531, seznamu zkratk s. 533–535, resumé s. 537–538 a spoluautor rejstříku osobního a místního s. 539–621).

d) Kapitoly v kolektivních monografiích, učebnicích a skriptech

HRABÁKOVÁ, J. a kol.: *Studie o české literatuře na přelomu století.* Praha, Univerzita Karlova 1991 (autor pasáže s. 4–33).

JANÁČKOVÁ, J. a kol.: *Česká literatura na předělu století.* Jinočany, H&H 1991 (autor pasáže s. 7–24).

Dějiny zemí Koruny české I. Praha, Paseka 1992 (též 2., doplněné a opravené vydání, Praha, Paseka 1993; 3. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 1995; 4. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 1997; 5. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 1999; 6. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 2001; 7. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 2002; 8. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 2003; 9. vydání, Praha–Litomyšl, Paseka 2004). Hlavní redaktor svazku a autor pasáží na s. 98–101, 108–216, 240–254.

BENEŠ, Z. a kol.: *Dějiny středověku a raného novověku. Učební text pro žáky středních škol.* Praha, SPN 1992 (autor pasáží s. 45–48, 67–75).

BENEŠ, Z. a kol.: *Dějiny středověku a prvního století raného novověku.* Praha, Práce 1994 (autor pasáží s. 88–91, 96–97, 130–144).

BĚLINA, P. – ČORNEJ, P. – POKORNÝ, J.: *Histoire de Pays tcheques.* Paris, Éditions du Seuil 1995 (autor pasáží s. 79–170).

Dějiny evropské civilizace I. Praha–Litomyšl, Paseka 1995 (2. vydání 1997; 3. vydání 1999; 4., přepracované vydání 2003). Hlavní redaktor svazku a autor pasáží s. 59–62, 82–84, 220–308.

BĚLINA, P. – ČORNEJ, P. – KUČERA, J. P. – MIKULEC, J. – STÁTNIKOVÁ, P. – VLK, J.: *Dějiny Prahy I. Od nejstarších dob do sloučení pražských měst.* Praha–Litomyšl, Paseka 1997 (autor pasáží s. 171–179, 182–272).

ČORNEJ, P. a kol.: *Česká literatura na předělu století. 2., upravené vydání.* Praha–Jinočany, Nakladatelství H & H – Vyšehradská, s. r. o. 2001 (hlavní redaktor a autor pasáží s. 7–22, 93–124).

ČORNEJ, P. – ČORNEJOVÁ, I. – PARKAN, F.: *Dějepis pro gymnázia a střední školy 2. Středověk a raný novověk.* Praha, SPN 2001 (hlavní redaktor, autor všech popisků k obrázkům, seznamu doporučené literatury a pasáží s. 7–109).

ČORNEJ, P. – ČORNEJOVÁ, I. – KUDRYS, M. – PARKAN, F.: *Dějepis pro střední odborné školy. České a světové dějiny.* Praha, SPN 2002 (2. vydání 2006; 3. vydání 2008) (hlavní redaktor a autor pasáží s. 6, 34–95, 123–130, 233–238).

- JULÍNEK, S. a kol.: *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno, Masarykova univerzita 2004 (autor pasáží s. 93–98, 103–104).
- JANOŠEK, P. (red.): *Dějiny české literatury 1945–1989. I. 1945–1948*. Praha, Academia 2007 (člen redakčního kolektivu, spolu s Věrou Brožovou autor pasáže s. 23–73).
- JANOŠEK, P. (red.): *Dějiny české literatury 1945–1989. II. 1948–1958*. Praha, Academia 2007 (člen redakčního kolektivu a spoluautor pasáží s. 13–60, 167–168).
- VANÍČEK, V. a kol.: *Istoria tarilor Coroanei cehe*. Překlad: Helliana Ianculescu. Bucuresti, Editura Enciclopedica 2007 (autor pasáží s. 89–192, 488–489).
- JANOŠEK, P. (red.): *Dějiny české literatury 1945–1989. III. 1958–1969*. Praha, Academia 2008 (člen redakčního kolektivu, spoluautor pasáží s. 15–53, autor pasáže s. 163–166).
- JANOŠEK, P. (red.): *Dějiny české literatury 1945–1989. IV. 1969–1989*. Praha, Academia 2008 (člen redakčního kolektivu, autor pasáže s. 214–220).
- ŠMAHEL, F. – BOBKOVÁ, L. (eds.): *Lucemburkové. Česká koruna uprostřed Evropy*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2012 (autor pasáží s. 675–678, 732–752, 836, 839–841).
- CERMANOVÁ, P. – NOVOTNÝ, R. – SOUKUP, P. (eds.): *Husitské století*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2014 (autor pasáží s. 11–52, 108–130, 549–585, 675–676, 679–680, 699–702).
- ČORNEJ, P. – LEDVINKA, V. – HRDINA, J. (eds.): *Praha Husova a husitská 1415–2015*. Praha, Archiv hlavního města Prahy – Scriptorium 2015 (autor pasáží s. 11–17, 39–45, 46, 86–112, 144–153, 157–158, 261–269, 274–286, 322–328).
- LÍŠKA, V. (ed.): *Jiří z Poděbrad – král český (časová monografie prvního pololetí roku 1458)*. Velké Přílepy, Olympia 2018 (autor pasáží s. 11–57).

e) Kapitoly v populárně naučných knihách a encyklopediích

- ČORNEJ, P., BĚLINA, P. a kol.: *Slavné bitvy naší historie*. Praha, Marsyas 1993 (autor pasáží s. 12–17, 40–55, 62–117).
- ČORNEJ, P., KUČERA, J. P., VANÍČEK, V. a kol.: *Evropa králů a císařů. Významní panovníci a vládnoucí dynastie od 5. století do současnosti*. Praha, Nakladatelství Ivo Železný 1997. 410 s. + tabulky (maďarské vydání Budapest, Európa uralkodói, Maecenas Könyvkiadó 1999).
- ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. a kol.: *Osudové osmičky. Přelomové roky v českých dějinách*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999 (autor pasáží s. 9–15, 76–107, 115–122).
- KUBÁLEK, D. – MÜLLEROVÁ, D. (red.): *Kronika českých zemí*. Praha, Fortuna Print s.r.o. 1999 (2. vydání 2003; 3. vydání 2008) (autor pasáží s. 197–225, 228).
- RULF, J. (ed.): *Předěly staletí. České a světové dějiny v horizontech věků*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2000 (autor pasáží s. 47–54, 72–79, 88–96, 105–113, 122–130, 166–174).
- ČORNEJ, P. – POKORNÝ, J.: *Dějiny českých zemí do roku 2000 ve zkratce*. Praha, Práh 2000, s. 3–40 (anglická mutace *A brief history of the Czech Lands to 2000*. Praha, Práh 2000; francouzská mutace *L'histoire des pays tcheques jusqu'à l'an 2000 en abrégé*. Praha, Práh 2000; španělská mutace *Historia breve de los países checos hasta el año 2000*, Praha, Práh 2000; německá mutace *Kurze Geschichte der böhmischen Länder bis zum Jahr 2000*. Praha, Práh 2000; japonská mutace *Chekorgakushi (Shi 2000)*. Praha, Práh 2002; korejská mutace *Kanč chu lin Čekchoko joksja ijaki*. Soul: Sokany tǎhakkja KH Tongjulop jonkusaoptan: Taha 2011).
- ČORNEJ, P. a kol.: *Kdy, kde, proč a jak se to stalo v českých dějinách. Sto událostí, které dramaticky změnily naši historii*. Praha, Reader's Digest Výběr, spol. s r. o. 2001 (hlavní redaktor a autor pasáží s. 8–9, 90–111, 116–171).

- BÁRTA, J. – ČORNEJ, P. – DEJMALOVÁ, K.: *Místa hodná paměti*. Lomnice nad Popelkou, Jaroslav Bárta Studio JB ve spolupráci s Komorou českých architektů 2002 (autor pasáží s. 9–11, popisky pod fotografiemi, výběr míst).
- ČORNEJ, P. a kol.: *Záhady českých dějin. Co se skrývá pod povrchem historických událostí*. Praha, Reader's Digest Výběr, spol. s r. o. 2005 (hlavní redaktor a autor pasáží na s. 8–9, 58–63, 146–151, 204–221, 260–271, 376–381, 438–455, 462–467).
- BĚLINA, P. a kol.: *Největší Čech. 100 nejvýznamnějších osobností Čech, Moravy a Slezska*. Praha, Reader's Digest Výběr, spol. s r. o. 2005 (autor pasáží s. 8–13, 155–157, 179–181, 411–413).
- ČORNEJ, P. – LÁŠEK, J. B. (red.): *Mistr Jan Hus 1415–2005*. Praha, Sdružení Tradice s. r. o. 2005 (autor pasáží s. 28–29, 32–36).
- RYANTOVÁ, M. – VOREL, P. (eds.): *Čeští králové*. Praha-Litomyšl, Paseka 2008 (autor pasáží s. 222–261, 272–285).
- KŘIVÁNEK, V. (ed.): *Karel Hynek Mácha a jeho dědicové*. Praha, Svoboda Servis – Obec spisovatelů 2010 /recte 2012/ (autor pasáže s. 31–37).
- ČORNEJ, P. (ed.): *Osudy českých králů a královen. Od Přemyslovce Vratislava II. k Habsburkovi Karlu I*. Praha, Reader's Digest Výběr, spol. s r. o. 2013 (autor pasáží s. 7–13, 133–227).
- ČORNEJ, P. – PLETRZER, K. – STEJSKALOVÁ, H. – KADLEC, M.: *Významné milníky husitství v českých a německých dějinách. Publikace k projektu nové expozice a naučné stezky v Památníku Jana Žižky v Trocnově*. České Budějovice, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích 2015 (autor pasáže Jan Žižka z Trocnova, s. 42–64).
- ČUMLIVSKI, D. (ed.): *Mistr Jan Hus 1415–2015*. Praha, Národní archiv 2015 (autor pasáže Jan Hus, královská moc a česká šlechta, s. 26–39).

f) Původní vědecké studie zveřejněné ve vědeckých časopisech a sbornících vědeckých prací

- Proměny rytířského stavu ve středních Čechách v letech 1603–1654*. Středočeský sborník historický 10, 1975, s. 123–136.
- Vystoupení Zdeňka Nejedlého proti RKZ v roce 1937 a jeho ohlas*. Česká literatura 25, 1977, s. 46–53.
- Hudební klub v Praze*. Hudební věda 14, 1977, s. 160–176.
- Vliv pobělohorských konfiskací na skladbu feudální třídy*. In: *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu (AUC-Philosophica et historica I)*, Praha 1976, s. 165–194.
- Hudební klub v Praze /1911–1927/*. In: *Z bojů o českou hudební kulturu*. Praha, Academia 1979, s. 117–163.
- Pojetí husitského Tábora v díle Zdeňka Nejedlého*. Husitský Tábor 2, 1979, s. 119–127.
- Palacký a Tomek v letech 1848–1852*. In: *Pocta Františku Palackému*. Václavkova Olomouc 1976. Olomouc, Univerzita Palackého 1979, s. 171–175.
- Vývoj pozemkové držby feudálů na Podblanicku v první polovině 17. století*. Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 20, 1979, s. 177–208.
- Rozvrstvení feudální třídy v severovýchodních Čechách v letech 1603–1656* (spoluautor Ondřej Felcman). Československý časopis historický 28, 1980, s. 559–589.
- Žižkova bitva u Malešova 7. června 1424. Příspěvek ke kritice Starých letopisů českých*. Jihočeský sborník historický 49, 1980, s. 152–166.
- K otázce životního stylu nižší šlechty před Bílou horou*. Středočeský sborník historický 15, 1980, s. 125–142.

- Nad Palackého edicí Starých letopisů českých.* Slavia 51, 1982, s. 69–79.
- Zdeňka Nejedlého léta učňovská a vandrovní.* AUC-Historia Universitatis Carolinae Pragensis XXIII/2, 1983, s. 7–42.
- Příspěvek ke sporu o skladbu Václav, Havel a Tábor.* Slavia 52, 1983, s. 362–372.
- Pojmenování Prahy v narativních pramenech doby husitské.* Documenta Pragensia 4, 1984, s. 176–185.
- Václav IV. v proměnách času (Příspěvek k české pověsti královské).* Česká literatura 33, 1985, s. 408–424.
- Geograficko-politický horizont kronikářů doby husitské.* Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 83–122.
- Lipany ve svědectví pramenů.* Husitský Tábor 8, 1985, s. 155–184.
- Máchův vztah k české minulosti.* In: Vašák, P. (ed.): Prostor Máchova díla. Praha, Československý spisovatel 1986, s. 116–154.
- Jan Roháč z Dubé a Praha (Konec Jana Roháče-pověst a skutečnost).* Spoluautor Bohdan Zilynskyj. Pražský sborník historický 20, 1987, s. 35–61.
- Bitva na Vítkově a zhroucení Zikmundovy křížové výpravy v létě 1420.* Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 101–152.
- Staré letopisy ve vývoji české pozdně středověké historiografie.* In: Problémy dějin historiografie IV (AUC-Philosophica et historica 1), Praha 1988 (expedováno 1990), s. 33–59.
- Sakrální a úsměvné podoby husitské tradice.* In: Proměny české umělecké tvorby 19. století. Smích v umění. Praha, Ústav pro hudební vědu ČSAV-Ústav dějin umění ČSAV-Český hudební fond-Československá vědecká společnost pro estetiku 1991, s. 121–141.
- Hrob Prokopa Holého v lipanské tradici.* In: Pocta Josefu Petráňovi. Sborník prací z českých dějin k 60. narozeninám prof. dr. Josefa Petráně. Praha, Historický ústav 1991, s. 541–565.
- Die bayerischen Herzöge und das hussitische Böhmen.* In: Bayerisch-böhmische Nachbarschaft. Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit: München 1992 (vyšlo 1993), s. 59–71.
- Kreuz-, Feld und Beutezüge. Die böhmisch-mährisch-österreichische Grenze in der Zeit der Revolution.* In: Komlosy, A. – Bůžek, V. – Svátek, F. (eds.): Kulturen an der Grenze. Wien, Promedia; Waidhofen an der Thaya, Waldviertel Akademie 1995, s. 46–50.
- Husitská tematika v českém filmu (1953–1968) v kontextu dobového nazírání na dějiny.* Illuminace 7, 1995, č. 3, s. 13–43; č. 4, s. 43–75.
- Učebnice dějepisu: ideál a skutečnost.* In: Dítě, výchova a kulturní proměna světa. Pamětní spis k významnému životnímu jubileu univ. prof. PhDr. Zdeňka Heluse, DrSc. Studia paedagogica 13, 1995, s. 93–99.
- Ve znamení lva, orla, kalicha a kladiva. Lipanská tradice na přelomu století.* In: Český lev a rakouský orel v 19. století / Böhmischer Löwe und österreichischer Adler im 19. Jahrhundert. Praha 1996, s. 54–61.
- Slavnosti husitské Prahy.* Documenta Pragensia XII, 1995 (vyšlo 1996), s. 75–103.
- Politique, histoire et histoire scolaire.* In: Revue internationale d' éducation Sevres, n° 13, mars 1997, s. 81–93.
- Směrování Josefa Macka k historické sémantice.* In: Macek, J.: Česká středověká šlechta. Praha, Argo 1996 (vyšlo 1997), s. 134–151.

- Le role du souverain dans la pensée hussite avant la révolution hussite.* In: Delsol, Ch. – Maslowski, M. (eds.): Histoire des idées politiques de l' Europe centrale. Paris, Presses Universitaires de France 1998, s. 32–43.
- Le souverain, l' État et la cité dans les idées de la révolution hussite.* In: Delsol, Ch. – Maslowski, M. (eds.): Histoire des idées politiques de l' Europe centrale. Paris, Presses Universitaires de France 1998, s. 44–61.
- Význam Staročeského slovníku pro českou historiografii.* Naše řeč 81, 1998, č. 2–3, s. 61–69.
- Nové Město pražské na počátku a v závěru husitské revoluce.* Český časopis historický 96, 1998, s. 736–753.
- Adamité – tabu 15. i 19. století?* In: Petrbock, V. (ed.): Sex a tabu v české kultuře 19. století. Praha, Academia 1999, s. 142–159.
- Bitva před Ústím nad Labem ve starší české a německé tradici.* In: Problémy dějin historiografie VII (AUC – Philosophica et historica 5), Praha, Univerzita Karlova 1995 (vyšlo 1999), s. 9–64.
- Cizí, cizozemec a Němec.* In: Chocholáč, B. – Jan, L. – Knoz, T. (eds.): Nový Mars Moravicus aneb Sborník příspěvků, jež věnovali prof. dr. Josefu Válkovi jeho žáci a přátelé k sedmdesátinám. Brno, Matice Moravská 1999, s. 97–109.
- Zikmund Winter a Gollova škola.* In: Brožová, V. (ed.): Zikmund Winter mezi historií a uměním. Rakovník, Okresní muzeum Rakovník; Praha, Ústav pro českou literaturu AV ČR b.d. /1999/, s. 60–79.
- Husitská kultura, nebo kultura doby husitské?* Marginalia Historica 3, 1999, s. 279–295.
- Husitství v učebnicích dějepisu po roce 1989.* Husitský Tábor 12, 1999, s. 95–120.
- Jan Žižka a východočeské husitství.* Časopis Matice moravské 118, 1999, s. 331–357.
- Ke genezi Palackého pojetí husitství.* In: Šmahel, F. – Doležalová, E. (eds.): František Palacký 1798/1998. Dějiny a dnešek. Praha, Historický ústav AV ČR 1999 (vyšlo 2000), s. 123–137.
- Žižka před Prahou.* Česká literatura 48, 2000, s. 564–578.
- Skon českého bohatýra.* In: Lorenzová, H. – Petrasová, T. (eds.): Fenomén smrti v české kultuře 19. století. Praha, Koniasch Latin Press 2001, s. 42–55.
- Idea národa v husitských Čechách.* In: Drda, M. – Holeček, F. J. – Vybíral, Z. (eds.): Husitský Tábor. Supplementum 1. Jan Hus na přelomu tisíciletí. Tábor, Husitské muzeum v Táboře; Ústí nad Labem, Albis international 2001 s. 379–393.
- Pád Jana Želivského.* Český časopis historický 101, 2003, s. 261–305.
- Vavřincova vylidněná Praha.* Česká literatura 52, 2004, s. 293–323.
- Husitský Tábor v kontextu české historiografie 70. a 80. let minulého století.* In: Husitský Tábor. Supplementum 2. Tábor 2004, s. 15–64.
- Pojmy chudý a bohatý ve středověké češtině (spoluautor Marie Klímková).* In: Nejedlý, P. – Vajdlová, M. – Lehečka, B. (eds.): Verba et historia. Igoru Němcovi k 80. narozeninám. Praha, Ústav pro jazyk český AV ČR 2005, s. 49–57.
- Husitská trilogie a její dobový ohlas.* In: Kopal, P. (ed.): Film a dějiny. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2005, s. 84–98, 359–363.
- Spojité národy.* In: Kohnová, J. (ed.): XVII. letní škola historie. Výuka dějepisu a významná témata historie. Sborník přednášek. Praha 2005, s. 23–30.
- Rozporuplný život a působení Josefa Macka (Na okraj knihy Bohumila Jirouška).* Český časopis historický 103, 2005, s. 382–394.

- Jan Žižka (Pokus o charakteristiku)*. In: Od Jana Žižky k Poděbradům. Acta Universitatis Regi-naehradecensis. Facultas studiorum humanorum. Historica I., Hradec Králové 2006, s. 17–37.
- Paradoxy Tomkova pojetí Jana Žižky*. In: Řezník, M. (ed.): W. W. Tomek. Historie a politika (1818–1905). Sborník příspěvků královéhradecké konference k 100. výročí úmrtí W. W. Tomka. Pardubice, Univerzita Pardubice 2006, s. 111–124.
- Ráj je na ostrově aneb Prostor pro adamity*. Tábořský archiv 13, 2007, s. 37–46.
- Poúnorová aktuálnost vzdálené husitské minulosti*. In: Pokorný, J. – Velek, L. – Velková, A. (eds.): Nacionalismus, společnost a kultura ve střední Evropě 19. a 20. století / Nationalismus, Gesellschaft und Kultur in Mitteleuropa im 19. und 20. Jahrhundert. Pocta Jiřímu Kořalkovi k 75. narozeninám / Festschrift für Jiří Kořalka zum 75. Geburtstag. Praha, Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum 2007, s. 427–440.
- Žižkovi bojovníci*. In: Mikulec, J. – Polívka, M. (eds.): Per saecula ad tempora nostra. Sborník prací k šedesátým narozeninám prof. Jaroslava Pánka. I. Praha, Historický ústav Akademie věd ČR 2007, s. 100–106.
- Věčný problém: Jak psát dějiny?* In: Bláhová, K. – Sládek, O. (eds.): O psaní dějin. Teoretické a metodologické problémy literární historiografie. Praha, Academia 2007, s. 15–40.
- Husitské skladby Budyšínského rukopisu: funkce–adresát–kulturní rámeček*. Česká literatura 56, 2008, s. 301–344.
- Zrození husitského mýtu: problém optiky*. In: Řepa, M. (ed.): 19. století v nás. Modely, instituce a reprezentace, které přetrvaly. Praha, Nakladatelství Historický ústav 2008, s. 86–103.
- Jednání v Polné (Kapitalka z dějin tzv. druhé husitské války)*. In: Východočeské listy historické 25, 2008, s. 40–54.
- Jan Slavík in the Context of Czech Hussite Studies in the First Half of the 20th Century*. In: Babka, L. – Roubal, P. (eds.): Jan Slavík (1885–1978): A Czech Historian of Revolutions (Prague Perspectives III). Prague, National Library-Slavonic Library 2009, s. 53–77.
- Šest statečných? Doplněk ke vztahům husitské Prahy a husitského Tábora*. Tábořský archiv 14, 2009, s. 29–53.
- Klíče ke Karlštejnu*. Studia mediaevalia Bohemica 1, 2009, s. 37–73.
- Volba Jiřího z Poděbrad českým králem. Historické předpoklady a dobový kontext*. In: Kohnová, J. (ed.): XXI. letní škola historie. Dějepis a občanská společnost. Sborník přednášek. Praha, Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství 2009, s. 19–28.
- Prachatice, Zlatá Koruna a (Praha) v roce 1420*. In: Dvořáčková-Malá, D. – Charvát, P. – Němec, B. (eds.): Za zdi kláštera. Cisterciáci v českých dějinách. České Budějovice, Veduta 2010, s. 137–166.
- Když František potkal Hynka*. In: Hájková, D. – Velek, L. (eds.): Historik nad šachovnicí dějin. K pětasedmdesátinám Jana Galandauera. Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.; Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 2011, s. 55–82.
- White nezměnil dějiny, ale pohled na ně (Doslov)*. In: White, H.: Metahistorie. Historická imaginace v Evropě devatenáctého století. Brno, Host 2011, s. 575–600.
- Husitství: katastrofa, nebo východisko z pozdně středověké krize?* In: Bárta, M. – Kovář, M. a kol.: Kolaps a regenerace: cesty civilizací a kultur. Minulost, současnost a budoucnost komplexních společností. Praha, Academia 2011, s. 319–344.

- Přibyslav – město Žižkovo?* In: Hlavačka, M. – Mares, A. – Pokorná, M. (eds.): Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace. Praha, Historický ústav, v. v. i. 2011, s. 442–462.
- „Tábor je náš program...“ (Masarykova návštěva v Táboře 25. března 1920).* Tábořský archiv 15, 2011, s. 31–56.
- Pražské korunovace 15. století a polské aspirace na český trůn.* In: Dobosz, J. – Matla, M. – Wetesko, L. (eds.): Gnieźnieńskie koronacje królewskie i ich środkowoeuropejskie konteksty (Colloquia Mediaevalia Gnesnensia II). Gnieźno, Urząd Miejski w Gnieźnie – Instytut Kultury Europejskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Gnieźnie – Instytut Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu 2011, s. 301–320.
- Pražský husita Jeroným Šrol.* Studia Mediaevalia Bohemica 4, 2012, s. 57–74.
- Kočička, Kurvička, Kokot a Múdrá Hlavička aneb Pražští řezníci v husitské revoluci.* Pražský sborník historický 40, 2012, s. 7–129.
- Vzbúrenie, búrka, búrka a husitská revoluce.* In: Rychterová, P. – Soukup, P. (eds.): Heresis seminaria. Pojmy a koncepty v bádání o husitství. Praha, Filosofia 2013, s. 111–137.
- Vnímání husitství v české moderní a postmoderní společnosti.* AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis LIII/1, 2013, s. 25–34.
- Čeští lékaři na prahu husitské revoluce.* Postgraduální medicína 16, 2014, s. 701–706.
- Kam sahá paměť („Zrádce“ Čapek a svědectví Bohuslava Bilejovského).* Tábořský archiv 16, 2014, s. 7–28.
- Hájkův obraz husitské epochy.* In: Linka, J. (ed.): Na okraj Kroniky české. Studia Hageciana I. Praha, Academia 2015, s. 83–109.
- „Prozatím poroučíme zmíněné křivdy Pánu Bohu, jehož je pomsta...“ (Stížný list české a moravské šlechty proti Husovu upálení v historických souvislostech).* In: Čornej, P. – Knápek, A. – Macek, L. – Rous, P.: Stížný list české a moravské šlechty proti upálení mistra Jana Husa 1415–2015. Okrouhlice, Spolek za záchranu rodného domu malíře Jana Zrzavého v Okrouhlici 2015, s. 17–43.
- Proč Klio básní.* In: Šmejkalová, M. – Kvíčalová, M. – Vybíral, P. (eds.): Žena, růže, píseň, řeč. Sborník na počest životního jubilea Radoslavy Kvapilové Brabcové. Praha, Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta 2015, s. 25–34.
- Jiří Poděbradský a česká otázka v mezinárodním kontextu let 1436–1464.* In: Boubín, J. (ed.): Hledání nové Evropy. Projekt krále Jiřího. Praha, Historický ústav AV ČR, v. v. i. 2015, s. 9–43.
- Jan Hus v proměnách šesti století.* Studia theologica 17, 2015, č. 4, s. 19–35.
- Tři sondy do historiografie doby husitské.* In: Špačková, L. – Stočes, J. (eds.): Historická dílna. IX. Sborník příspěvků přednesených v roce 2014. Plzeň, Západočeská univerzita v Plzni 2015, s. 39–67.
- Žižkovo tažení do Uher a související texty (spoluautor Alena M. Černá).* In: Doležalová, E. – Sommer, P. (eds.): Středověký kaleidoskop pro muže s hůlkou. Věnováno Františku Šmahelovi k životnímu jubileu. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2016, s. 454–494; autor pasáží na s. 454–462, 490–493.
- Jan Hus a pražská univerzita.* In: XXVII. a XXVIII. letní škola historie (Přítomná minulost). Praha, Nakladatelství Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy 2016, s. 11–29.
- Homo politicus.* In: Paner, A. – Hintz, M. (eds.): Jan Hus. Žycie i dzieło. W 600. rocznicę śmierci. Gdańsk, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego 2016, s. 84–105.

- Poděbradská éra: pojmenování, výměr, problémy.* In: Šandera, M. – Beran, Z. (eds.): *Poděbradská éra v zemích České koruny.* Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2016, s. 8–20, 199–209.
- Prague after Hus.* Homiletisch-liturgisches Korrespondenzblatt – Neue Folge 33, 2015/2016, č. 119, s. 19–26.
- Praha po Husovi.* Theologická revue 87, 2016, č. 1, s. 24–44.
- České reformní hnutí, husitství a pozdní středověk v pohledu Oliviera Marina. Doslov k českému vydání.* In: Olivier M.: *Geneze pražského reformního hnutí 1360–1419.* Praha, Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum 2017, s. 449–461.
- Politické a náboženské aktualizace husitství v českých kronikách na rozhraní středověku a novověku.* Mediaevalia Historica Bohemica 20, 2017, č. 1, s. 159–179.
- Naše živá i mrtvá minulost po padesáti letech (Imprese nad osmi eseji z roku 1967).* Český časopis historický 116, 2018, s. 402–425.
- Jan Zajíc z Hazmburka, katolický šlechtic, politik a vzdělanec druhé poloviny 15. století.* In: Bílek, K. (ed.): *Modrá krev Sobotecka. Sborník k 520. výročí povýšení Sobotky na město 1498–2018.* Sobotka, Město Sobotka 2018, s. 17–26.
- Středověké bojiště u Lipan ve světle poznatků historických disciplín a probíhajících archeologického výzkumu* (spoluautoři: Jan Biederman, Lenka Militká, Zdeněk Šámal). *Historie a vojenství* 67, 2018, č. 3, s. 32–51.
- Tři poznámky k tématu Palacký a husitství.* In: Bednář, M. (ed.): *Idea dějin a Palacký jako myslitel.* Soubor textů. Praha, Filosofie 2019, s. 151–169.
- Disaster or Way out of Late Mediaeval Crisis?* In: Bárta, M. – Kovář, M. (eds.): *Civilisations: Collapse and Regeneration. Addressing the Nature of Change and Transformation in History.* Praha, Academia 2019, s. 335–358.
- Unus ex mille electus (Hledání Žižkovy duše).* In: *Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd* 33, 2019, č. 2, s. 26–38.
- Husitský král, nebo král dvojího lidu?* In: Líška, V. (ed.): *Jiří z Kunštátu a na Poděbradech 1420.* Zlín, Academia Economica s. r. o. 2019, s. 7–17.
- Husitská revoluce: Nástin proměny pojmu v českém historickém myšlení a v dějinné paměti.* In: Bednář, M. – Hlavačka, M. a kol.: *Válka a revoluce jako hybatelé dějin a česká dějinná zkušenost.* Praha, Historický ústav 2021, s. 73–112.

g) Sdělení vědecké povahy

- Mackův Jagellonský věk v kontextu moderní historiografie.* In: Macek, J.: *Jagellonský věk v českých zemích /1471–1526/.* 3. Města. Praha, Academia 1998, s. 10–17.
- Kaks kuulsat valitsejat /Dva čeští panovníci/.* *Horisont /Tallinn/* 30, 1998, č. 5, s. 22–27.
- Müüt kaotatud lahingust /Mýtus prohrané bitvy/.* *Horisont /Tallinn/* 30, 1998, č. 5, příloha, s. 4–9.
- In margine čtvrtého svazku Jagellonského věku.* In: Macek, J.: *Jagellonský věk v českých zemích /1471–1526/.* 4. Venkovský lid. Národnostní otázka. Praha, Academia 1999, s. 9–14.
- Husitská revoluce: příčiny, průběh, výsledky.* In: Mihola, J. (ed.): *České země ve 14. a 15. století (Lucemburkové, husitská revoluce).* Sylaby přednášek odborného historického semináře pro učitele dějepisu základních a středních škol. Brno, Masarykova univerzita 2001, s. 12–15.
- Vědci v plzeňském azylu.* *Pěší zóna* 9, 2001, s. 89–92.

- Český stát v době poděbradské a jagellonské.* In: Mihola, J. (ed.): České země 1434–1620 (Od Lipan k Bílé hoře). Sborník příspěvků odborného historického semináře pro učitele dějepisu základních a středních škol. Brno, Masarykova univerzita 2002, s. 5–13.
- Výklad středověké legendy o sv. Kateřině.* In: Kouřim – Kostel sv. Štěpána. Gotická, sochařská a malířská výzdoba krypty sv. Kateřiny. Kouřim, Repro Fetterle s r. o. 2002, s. 7–12.
- Praha husitská.* In: Ledvinka, V. (ed.): Praha – Čechy – Evropa. 1100 let kulturní, hospodářské a politické metropole střední Evropy. Praha – Dolní Břežany, Scriptorium 2003, s. 32–38.
- Vpřed i v kruhu? Proměny české historiografie po roce 1989.* Národní 3. Revue Akademie věd ČR pro vědu a umění 2008, č. 4, s. 52–57.
- Česko-polské vztahy v době husitské.* In: Borkowski, W. – Iwańczak, W. (eds.): Boży bojownicy. Jan Žižka i husyci w walkach z Zakonem Krzyżackim. Warszawa, Muzeum Archeologiczne w Warszawie 2010, s. 26–48.
- Tajemství vojevůdce. Jan Žižka z Trocnova / Secrets of the Commander. Jan Žižka of Trocnov.* In: Vybíral, Z. (ed.): Husité. Na cestě za poznáním husitského středověku. Slova – obrazy – věci. / The Hussites. On the Way to Understanding the Hussite Middle Ages. Words – Images – Things. Tábor, Husitské muzeum v Táboře 2011, s. 48–61.
- Země a král. Od husitské revoluce k stavovskému státu / The Land and the King. From the Hussite Revolution to the State of the Estates.* In: Vybíral, Z. (ed.): Husité. Na cestě za poznáním husitského středověku. Slova – obrazy – věci. / The Hussites. On the Way to Understanding the Hussite Middle Ages. Words – Images – Things. Tábor, Husitské muzeum v Táboře 2011, s. 62–75.
- El arte militar de los husitas.* In: Desperta Ferro. Revista de Historia Militar y Política de la Antigüedad y el Medievo 2012, n. 9, s. 47–53.
- Hus a Masaryk. Stěžejní problém interpretace českých dějin.* In: Kučera, Z. – Butta, T. – Nytrová, O. (eds.): Hus a Masaryk. Hledání národní tradice a identity. Sborník projevů pronesených na slavnostním setkání u příležitosti 163. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka v budově Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a dalších příspěvků. Praha, Církev československá husitská 2013, s. 11–19.
- Tři znepokojivé otázky nad tématem Jan Hus.* In: Jan Hus. 600 let od smrti. Praha, Institut Václava Klause (Publikace č. 21/2015) 2015, s. 49–55.
- Husův rok: pokus o bilanci.* Universum. Revue České křesťanské akademie 25, 2015, č. 4, s. 34–37.
- Jan Hus jako dějinná výzva.* AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis LVI/1, 2016, s. 29–34.

h) Významnější popularizační články

- Slavnostní chvíle husitské revoluce.* Dějiny a současnost 12, 1990, č. 2, s. 16–23.
- U Lipan po 500 letech.* Dějiny a současnost 13, 1991, č. 3, s. 41–46.
- Cesta do nebe či do pekla? Otázky a otazníky kolem Jana Žižky /I./.* Dějiny a současnost 15, 1993, č. 2, s. 11–15.
- Vojevůdcovy osobní styky: improvizace nebo záměr? Otázky a otazníky kolem Jana Žižky /II./.* Dějiny a současnost 15, 1993, č. 3, s. 21–25.
- Rytíř boží na panovníkově místě? Otázky a otazníky kolem Jana Žižky /III./.* Dějiny a současnost 15, 1993, č. 4, s. 14–18.
- Znalosti uchazečů o vysokoškolské studium dějepisu.* Dějiny a současnost 17, 1995, č. 1, s. 34–37 (spoluautor František Parkan).

- „*At' žije Jiřík, český král!*“ Dějiny a současnost 20, 1998, č. 2, s. 32–36.
- Svatý kníže Václav. Společenskovědní předměty. Čtvrtletník pro pedagogy základních a středních škol* 3, 2003/2004, č. 1, s. 9–14.
- Školní dějepis v ohrožení. Dějiny a současnost* 25, 2002, č. 6, s. 46–47.
- Memorandum historiků Slovo k dějepisu. Dějiny a současnost* 25, 2003, č. 4, s. 53–54 (autor převážné části textu Zdeněk Beneš).
- Rozporná podoba císaře Zikmunda. Společenskovědní předměty. Čtvrtletník pro pedagogy základních a středních škol* 4, 2003/2004, č. 4, s. 13–18.
- Spojité národy. Výuka dějepisu na základních, středních a vysokých školách. Dějiny a současnost* 26, 2004, č. 5, s. 3–7.
- Kulhavec a bílá paní. Kapitola z dějin rožmberského rodu. Společenskovědní předměty* 4, 2004/2005, č. 3, s. 11–15.
- Kvadratura kruhu. Jiří z Poděbrad, kompaktáta a papežství. Dějiny a současnost* 30, 2008, č. 3, s. 17–21.
- Boží bojovníci. Dva vzorce husitského mýtu. Dějiny a současnost* 30, 2008, č. 9, s. 14–16.
- Zrádce, lotr, nebo hrdina? Tajemství české minulosti* 2013, č. 10, s. 8–12.
- Žižkova dvojí tvář. Živá historie* 2014, č. 1–2, s. 8–11.
- Lipanská křižovatka. Dějiny a současnost* 36, 2014, č. 4, s. 30–31.
- Jan Žižka v dějinách a tradici. In: Nytrová, O. – Strachota, V. (eds.): Jan Žižka z Trocnova. Sborník projevů a přednášek. Praha, Církev československá husitská 2014, s. 16–21.*
- Husův proces. Bulletin advokacie* 45, 2015, č. 6, s. 8–9.
- Staré letopisy české. Tajemství české společnosti* 2018, č. 76, s. 14–17.

i) Jubilea a nekrology

- Za Karlem Kučerou (10. 7. 1932–5. 2. 1990). Dějiny a současnost* 12, 1990, č. 1, s. 64.
- Světla a stíny jednoho života (Josef Macek 8. 4. 1922–10. 12. 1991). Dějiny a současnost* 14, 1992, č. 2, s. 42–43.
- Za Josefem Janáčkem. Tvar* 5, 17. 11. 1994, č. 19, s. 5.
- PhDr. Vladimír Macura, DrSc. (7. 11. 1945–17. 4. 1999). Československý časopis historický* 97, 1999, s. 671–673.
- Naplněný osud Josefa Hanzala (11. března 1934–25. června 2002). Československý časopis historický* 101, 2003, s. 199–203.
- Zemřel František Kavka, historik doby Karla IV. Dějiny a současnost* 27, 2005, č. 12, s. 8.
- Osmdesátiny Josefa Petráně. Marginalia Historica* 2010, č. 1, s. 123–127.
- Zesnul Jaroslav Kolár (18. září 1929–12. února 2013). Česká literatura* 61, 2013, s. 283–288.
- Robert Kvaček pětadesátiletý. Marginalia Historica* 8, 2017, č. 2, s. 236–238.
- Se všemi na kordy. Lidové noviny* 33, 11. 4. 2020, s. 17 (150 let od narození Josefa Pekaře).

j) Recenze ve vědeckých časopisech

- Lidové hnutí a české obrození (Josef Petráň: Rebelie. Praha, Československý spisovatel 1975). Česká literatura* 25, 1977, s. 176–177 (spoluautor Josef Hanzal).

- Podnětná kniha o středověké kultuře* (A. J. Gurevič: *Kategorie středověké kultury*. Praha, Mladá fronta 1978). Česká literatura 27, 1979, s. 437–439.
- Studie k významovým posunům slov v češtině 14. a 15. století*. Husitský Tábor 3, 1980, s. 152–160.
- Užitečná bibliografická příručka* (Miloslava Melanová – Michal Svatoš: *Bibliografie k dějinám pražské univerzity do roku 1622*. Praha, Univerzita Karlova 1980). Česká literatura 21, 1981, s. 274–275.
- Václav Hájek z Libočan: Kronika česká. Výbor historického čtení. K vydání připravil Jaroslav Kolár*. Praha, Odeon 1981. Husitský Tábor 4, 1981, s. 289–290.
- Igor Němec a kolektiv: *Slova a dějiny*. Praha, Academia 1980. Husitský Tábor 4, 1981, s. 307–309.
- Dvě monografie o obrozenských vědcích* (Josef Johanides: *František Martin Pelcl*. Praha, Melantrich 1981; Karel Sklenář: *Jan Erazim Vocel*. Praha, Melantrich 1981). Česká literatura 30, 1982, s. 358–360.
- Winfried Baumann: *Die Literatur des Mittelalters in Böhmen. Deutsch-lateinisch-tschechische Literatur vom 10. bis zum 15. Jahrhundert*. München-Wien, Oldenbourg Verlag: 1978. AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis XXII/2, 1982, s. 127–128.
- Slavjane v epochu feudalizmu*. Moskva, Nauka 1978. Husitský Tábor 5, 1982, s. 285–286.
- Z nové literatury o Zdeňku Nejedlém*. AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis XXIII/1, 1983, s. 118–120.
- Miloslav Polívka: *Mikuláš z Husi a nižší šlechta v počátcích husitské revoluce*. Praha, Academia 1982. Československý časopis historický 31, 1983, s. 754–758.
- Čítanka husitského věku (Ze zpráv a kronik doby husitské)*. Ed. Ivan Hlaváček. Praha, Svoboda 1981). Česká literatura 32, 1984, s. 157–159.
- A. J. Gurevič: *Problemy srednevekovoj narodnoj kul'tury*. Moskva, Iskusstvo 1981. Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 475–477.
- Miroslav Ivanov: *Kdy umírá vojevůdce aneb Záznam o zkoumání života i smrti Jana Žižky, kdy si čeledína krále Václava, poté horlitele pro zákon Kristův obzvláští*. Praha, Panorama 1982. Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 496–501.
- Vladimír Bystrický – Karel Waska: *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427. Husitské vítězství u Stříbra a Tachova*. Plzeň, Západočeské nakladatelství 1982. Husitský Tábor 6–7, 1983–1984, s. 502–503.
- Jiří Kejř: *Husité*. Praha, Panorama 1984. Folia historica Bohemica 8, 1985, s. 391–403.
- Ivan Lesný: *Zpráva o nemocech mocných. Významné historické postavy očima neurologa*. Praha, Horizont 1984. Husitský Tábor 8, 1985, s. 319–320.
- Soudce smluvený v Chebu. Sborník příspěvků přednesených na sympoziu k 550. výročí*. Praha, Panorama 1984. Husitský Tábor 8, 1985, s. 370–374.
- Soud nad Gollovou školou* (Václav Král: *Zdeněk Nejedlý a Gollova škola*. Praha, Univerzita Karlova 1986). AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis XXVII/2, 1987, s. 115–120.
- Eduard Petrů: *Vzrušující skutečnost*. Ostrava, Profil 1984. Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 385–388.
- Vladimír Štěpánek: *Karel Hynek Mácha*. Praha, Melantrich 1984. Husitský Tábor 9, 1986–1987, s. 465–467.
- Jaroslav Mezník: *Praha před husitskou revolucí*. Praha, Academia 1990. Husitský Tábor 10, 1991, s. 227–232.
- Studie Krzystofa Baczkowského k středoevropským dějinám 14.–16. století*. Husitský Tábor 10, 1991, s. 264–267.

- Documenta Pragensia VI.* Praha, Archiv hlavního města Prahy 1986. Husitský Tábor 10, 1991, s. 288–292.
- Božena Kopičková: *Jan Želivský (Johann von Seelau)*. Praha, Melantrich 1990. Bohemia 33, 1992, s. 426–428.
- Wilhelm Baum: *Kaiser Sigismund. Konstanz, Hus und Türkenkriege*. Graz – Wien – Köln, Verlag Styria 1993. Germanoslavica 7, 1995, č. 2, s. 129–133.
- František Šmahel: *Husitská revoluce I.–IV.* Praha, Historický ústav AV ČR 1993. Mediaevalia historica Bohemica 4, 1995, s. 348–360.
- Češi a Němci: konfliktní společenství, nebo problémové sousedství?* (Ferdinand Seibt: *Německo a Češi. Dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy*. Praha, Academia 1996). Historie a vojensství 1997, č. 3, s. 175–179.
- Aeneae Silvii Historia Bohemica – Enea Silvio, Historie česká.* K vydání připravili a z latinského originálu přeložili Dana Martínková, Alena Hadravová a Jiří Matl. Praha, Koniasch Latin Press 1998. Český časopis historický 97, 1999, s. 107–110.
- Lexikon současných českých historiků.* Sestavili Jaroslav Pánek, Petr Vorel a kol. Praha, Historický ústav AV ČR ve spolupráci s Východočeským muzeem v Pardubicích a Sdružením historiků České republiky 1999. Český časopis historický 98, 2000, s. 371–373.
- Středověké umění v sociálních a mocenských souřadnicích* (Georges Duby: *Umění a společnost ve středověku*. Praha – Litomyšl, Paseka 2002). Česká literatura 51, 2003, s. 83–86.
- Historicko – filozofické dílo Roberta Kalivody (Das historisch – philosophische Werk Robert Kalivodas)*. Olomouc, FFUP 2000. Acta Comeniana 15–16 /XXXIX–XL/, 2002, s. 453–457.
- Vybrané stati Umberta Eca* (Umberto Eco: *O zrcadlech a jiné eseje. Znak, reprezentace, iluze, obraz*. Praha, Mladá fronta 2002). Česká literatura 51, 2003, s. 508–511.
- Vladimír Wolf: *Jan Kolda ze Žampachu. Život tábořského hejtmana, loupeživého rytíře, kondotiéra a psance*. Hradec Králové – Trutnov, LUPUS 2002. Český časopis historický 101, 2003, s. 670–671.
- Pozdního středověku „barvy všecky“* (Martin Nejedlý: *Fortuny kolo vrtkavé. Láska, moc a společnost ve středověku*. Praha, Nakladatelství Aleš Skřivan ml. 2003). Česká literatura 52, 2004, s. 259–265.
- Jan Urban: *Lichtenburkové. Vzestupy a pády jednoho panského rodu*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2004. Český časopis historický 102, 2004, s. 620–624.
- Hus v marxistickém kostýmu. Český pouťorový historický román v kulturně – politických souvislostech* (Joanna Królak: *Hus na trybunie. Tradycje narodowe w czeskiej powieści historycznej okresu realizmu socjalistycznego*. Warszawa, Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego 2004). Soudobé dějiny 12, 2005, s. 174–178.
- “*Outsideri*“ a „*insideri*“ v české středověké literatuře (Alfred Thomas: *Čechy královny Anny. Česká literatura a společnost v letech 1310–1420*. Brno, Host 2005). Česká literatura 54, 2006, č. 4, s. 143–150.
- Toulky staletími* (Jaroslav Kolár: *Sondy. Marginálie k historickému myšlení o české literatuře*. Brno, Atlantis 2007). Česká literatura 56, 2008, s. 122–125.
- Živá vůně minulosti* (Lubomír Doležel: *Fikce a historie v období postmoderny*. Praha, Academia 2008). Česká literatura 56, 2008, s. 872–877.

- František Šmahel: *Die Prager Universität im Mittelalter / The Charles University in the Middle Ages. Gesammelte Aufsätze / Selected Studies* (Leiden-Boston, Brill 2007). AUC – Historia Universitatis Carolinae Pragensis XLVIII/2, 2008, s. 93–96.
- Poděbradové (Úvaha na okraj monografie o jedné větvi šlechtického rodu)*. Český časopis historický 107, 2009, s. 152–159.
- Svět podle „blázna v Kristu“* (Petr Chelčický: *Spisy z Pařížského sborníku*. Ed. Jaroslav Boubín. Praha, Historický ústav AV ČR v. v. i. 2008). Česká literatura 57, 2009, s. 744–748.
- Osudy jednoho nakladatelství a jedné ediční řady* (Jiří Lach: *Laichterovo nakladatelství a projekt České dějiny*. Olomouc, Burian a Tichák, s. r. o. 2008). Česká literatura 57, 2009, s. 765–766.
- Janusz Smolucha: *Polityka kurii rzymskiej za pontyfikatu Piusa II (1458–1464) wobec Czech i krajów sasiednich. Z dziejów dyplomacji papieskiej w XV wieku*. Kraków, Księgarnia Akademicka 2008. Studia Mediaevalia Bohemica 1, 2009, s. 298–303.
- Jiří Štaif: *František Palacký. Život, dílo, mýtus*. Praha, Vyšehrad 2009. Marginalia Historica 2010, č. 1, s. 108–112.
- Kamil Boldan: *Záhada Kroniky trojanské. Počátek českého knihtisku*. Praha, Národní knihovna ČR 2010. Marginalia Historica 2010, č. 2, s. 110–111.
- Jenský kodex (sv. 1. Faksimile, sv. 2. Komentář)*. Praha, Gallery 2009. Marginalia Historica 2010, č. 2, s. 112–115.
- Josef Válka: *Myšlení a obraz v dějinách kultury. Studie, eseje, reflexe...* Brno, Matice moravská 2009. Marginalia Historica 2010, č. 2, s. 116–118.
- Vidění svaté Brigity Švédské v překladu Tomáše ze Štítného*. Ed. Pavlina Rychterová. Praha, Centrum mediévistických studií – Filosofie 2009. Studia Mediaevalia Bohemica 2, 2010, s. 284–289.
- Petr Kubín (ed.): *Svatý Václav. Na památku 1100. výročí narození knížete Václava Svatého*. Praha, Univerzita Karlova – Katolická teologická fakulta 2010. Marginalia Historica 2011, č. 1, s. 100–103.
- Pavel Soukup, Jaroslav Svátek a kol.: *Křížové výpravy v pozdním středověku. Kapitoly z dějin náboženských konfliktů*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2010. Studia Mediaevalia Bohemica 3, 2011, s. 152–155.
- Thomas Krzenek: *Johannes Hus. Theologe, Kirchenreformer, Märtyrer*. Gleichen – Zürich, Muster – Schmidt Verlag 2011. Studia Mediaevalia Bohemica 3, 2011, s. 332–333.
- Císařovy nové šaty* (Kamil Činátl: *Dějiny a vyprávění. Palackého Dějiny jako zdroj historické obraznosti národa*. Praha, Argo 2011). Česká literatura 60, 2012, s. 94–101.
- Josef Pekař: *Dějiny naší říše se zvláštním zřetelem ke Královstvím a zemím na říšské radě zastoupeným*. 2., opravené vydání. Praha, Elkapress 2011. Marginalia Historica 3, 2012, č. 1, s. 113–116.
- Jindřich Marek: *Jakoubek ze Stříbra a počátky utrakvistického kazatelství v českých zemích. Studie o Jakoubkově postile z let 1413–1414* (Praha, Národní knihovna České republiky 2011); Pavel Soukup: *Reformní kazatelství a Jakoubek ze Stříbra* (Praha, Filosofie 2011). Studia Mediaevalia Bohemica 4, 2012, s. 281–287.
- Divoci i krotcí* (František Šmahel: *Diví lidé /v imaginaci/ pozdního středověku*. Praha, Argo 2012). Česká literatura 61, 2013, s. 418–422.
- Dušan Coufal: *Polemika o kalich mezi teologií a politikou 1414–1431. Předpoklady basilejské disputace o prvním z pražských artikulů*. Praha, Kalich 2012. Český časopis historický 111, 2013, s. 605–609.

- Stanislaw Bylina: *Rewolucja husycka. Przedświt i pierwsze lata*. Warszawa, Wydawnictwo Neriton – Instytut Historii PAN 2011. Husitský Tábor 18, 2013, s. 239–242.
- Karel Šima – Petr Pabian: *Ztracený Humboldtův ráj. Ideologie jednoty výzkumu a výuky ve vysokém školství*. Praha, Sociologické nakladatelství 2013. Marginalia Historica 4, 2013, č. 2, s. 129–133.
- Anatomie počátků českého knihtisku* (Petr Voit: *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí I. Severinsko – kosořská dynastie 1488–1557*. Praha, KLP – Koniasch Latin Press 2013). Česká literatura 62, 2014, s. 807–813.
- František Šmahel: *Jan Hus. Život a dílo*. Praha, Argo 2013. Český časopis historický 112, 2014, s. 757–761.
- Antikrist a jeho protivníci ve středověkém písemnictví* (Pavlína Cermanová: *Čechy na konci věků. Apokalyptické myšlení a vize husitské doby*. Praha, Argo 2013). Česká literatura 62, 2014, s. 834–839.
- Křesťan's Nejedlý /With a Small Addition/* (Jiří Křesťan: *Zdeněk Nejedlý. Vědec a politik v osamění*. Praha – Litomyšl, Paseka, Národní archiv ČR 2012). Czech Journal of Contemporary History 3, 2015, s. 203–214.
- Ota Halama: *Svatý Jan Hus*. Praha, Kalich 2015. Studia Mediaevalia Bohemica 7, 2015, s. 322–326.
- Martin Čapský: *Město pod vládou kazatelů. Charizmatičtí náboženští vůdci ve střetu s městskou radou v pozdně středověkých českých korunních zemích*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2015. Studia Mediaevalia Bohemica 7, 2015, s. 348–349.
- Pavel Soukup: *Jan Hus. Život a smrt kazatele*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2015. Český časopis historický 114, 2016, s. 160–164.
- Vzorový soupis strahovských inkunábulí* (Petr Voit: *Katalog prvotisků Strahovské knihovny v Praze*. Praha, Královská kanonie premonstrátů na Strahově 2015). Česká literatura 64, 2016, s. 768–771.
- Husitské umění v kulturních souřadnicích* (Milena Bartlová: *Pravda zvítězila. Výtvarné umění a husitství 1380–1480*. Praha, Academia 2015). Česká literatura 65, 2017, s. 118–126.
- František Šmahel: *Nahlédnutí do středověku. Mluva písma a četba obrazů*. Praha, Karolinum 2017. Český časopis historický 116, 2018, s. 538–542.
- Alena M. Černá – František Šmahel (eds.): *Nejstarší městská kniha tábořská z let 1432–1452*. Praha, Filosofia 2017. Český časopis historický 116, 2018, s. 547–550.
- Wojciech Iwańczak: *Jan Lucemburský. Dějiny bouřlivého života a hrdinné smrti českého krále a lucemburského hraběte v jednadvaceti obrazech*. Praha, Argo 2018. Český časopis historický 117, 2019, s. 735–739.
- František Šmahel: *Die Basler Kompaktaten mit den Hussiten (1436). Untersuchung und Edition*. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag 2019. Český časopis historický 118, 2020, s. 189–195.
- Dušan Coufal: *Turnaj víry. Polemika o kalich na basilejském koncilu*. Praha, Filosofia 2020. Filosofický časopis 69, 2021, č. 1, s. 155–161.

k) Recenze v populárně naučných časopisech a v kulturním i denním tisku

- Pohádka o českém princí (O Vasiliji Zlatovlasém, králevici české země*. Ed. Světlana Mathusevová. Praha, Vyšehrad 1982). Svobodné slovo 39, 30. 6. 1983, č. 152, s. 5.

- Podoby bouřlivých časů* (A. Z. Manfred: *Tři podobizny*. Praha, Mladá fronta 1982). Svobodné slovo 39, 13. 8. 1983, č. 190, s. 11.
- Jak válčili husité...* (Petr Klučina: *Jak válčili husité*. Praha, Naše vojsko 1983). Svobodné slovo 39, 13. 10. 1983, č. 242, s. 5.
- Dluh po letech splacený* (Otto Urban: *Česká společnost 1848–1918*. Praha, Svoboda 1982). Svobodné slovo 39, 3. 12. 1983, č. 286, s. 11.
- Dalimil a ti druzí* (Jan Lehár: *Nejstarší česká epika*. Praha, Vyšehrad 1983). Svobodné slovo 40, 5. 5. 1984, č. 106, s. 11.
- Rytíři a dobrodruzi z Odeonu (Próza českého středověku*. Eds. Jaroslav Kolár – Milada Nedvěďová. Praha, Odeon 1983; *Rytířské srdce majíce*. Eds. Eduard Petrů a Dagmar Marečková. Praha, Odeon 1984). Svobodné slovo 40, 18. 10. 1984, č. 247, s. 5.
- Den D, hodina H* (Miloš Hubáček: *Invaze*. Praha, Panorama 1984). Svobodné slovo 41, 2. 2. 1985, č. 28, s. 11.
- Reformátoři, mučedníci a bojovníci* (Amedeo Molnár: *Na rozhraní věků. Cesty reformace*. Praha, Vyšehrad 1985). Svobodné slovo 43, 9. 1. 1987, č. 7, s. 11.
- Dějiny husitského Tábora* (František Šmahel a kol.: *Dějiny Tábora I/1–I/2*. České Budějovice, Jihočeské nakladatelství 1988–1990). Tvar 1, 20. 12. 1990, č. 42, s. 14.
- Filozof proti veřejnosti a násilí* (Petr Chelčický: *Ze Sítě víry. O rotách, o každé zvláště*. Ed. Eduard Petrů. Praha, Československý spisovatel 1990). Tvar 2, 6. 6. 1991, č. 23, s. 15.
- Odmítnutý, zapomenutý a objevený* (Zikmund Winter: *Zlatá doba měst českých*. Praha, Odeon 1991). Tvar 2, 3. 10. 1991, č. 40, s. 14.
- Paměti jako deník, reportáž a román* (Prokop Drtina: *Československo – můj osud I/1–I/2*. Praha, Melantrich 1991). Tvar 3, 13. 2. 1992, č. 7, s. 14–15.
- Kniha o Gollovi* (Jaroslav Marek: *Jaroslav Goll*. Praha, Melantrich 1991). Tvar 3, 21. 5. 1992, č. 21, s. 11.
- Uvažování nad Kalivodovými úvahami* (Robert Kalivoda: *Husitská epocha a J.A. Komenský*. Praha, Odeon 1992). Tvar 3, 18. 6. 1992, č. 25, s. 6–7.
- Konec demokracie v Československu* (Prokop Drtina: *Československo – můj osud II/1–II/2*. Praha, Melantrich 1992). Tvar 3, 30. 7. 1993, č. 31, s. 11.
- Vědecká událost* (Josef Macek: *Jagellonský věk v českých zemích I. Hospodářská základna a královská moc*. Praha, Academia 1992). Lidové noviny 5, 1. 10. 1992, č. 231, příloha Národní 9, s. 2.
- Dávný život našich měst* (František Hoffmann: *České město ve středověku*. Praha, Panorama 1992). Lidové noviny 5, 8. 10. 1992, č. 237, příloha Národní 9, s. 2.
- Civilizace středověkého Západu* (Jacques Le Goff: *Kultura středověké Evropy*. Praha, Odeon 1991). Tvar 3, 8. 10. 1992, č. 41, s. 11.
- Morava ve středověku* (Josef Válka: *Dějiny Moravy I. Středověká Morava*. Brno, Matice moravská 1991). Tvar 3, 22. 10. 1992, č. 43, s. 11.
- Po stopách šlechtické slávy* (Petr Mašek: *Modrá krev*. Praha, Mladá fronta 1992). Tvar 3, 17. 12. 1992, č. 51–52, s. 21.
- Příběh středověkého zemědělce. Básnivý hold generacím českých rolníků* (Zdeněk Smetánka: *Legenda o Ostojovi*. Praha, Mladá fronta 1992). Lidové noviny 5, 22. 12. 1992, č. 300, příloha Národní 9, s. II.

- Hanzalův Pekař* (Josef Hanzal: *Josef Pekař*. Praha, Mladá fronta 1992). Tvar 4, 7. 1. 1993, č. 1, s. 11.
- Pekařův Jan Žižka* (Josef Pekař: *Žižka a jeho doba*. Praha, Odeon 1992). Lidové noviny 6, 14. 1. 1993, č. 10, příloha Národní 9, s. II.
- Kalistova syntéza českých a slovenských dějin* (Zdeněk Kalista: *Stručné dějiny československé*. 2. vydání. Praha, Vyšehrad 1992). Tvar 4, 18. 2. 1993, č. 7, s. 11.
- Jihoslovanský teolog, husité a katolická církev* (Josef Kubalík: *Zápas o pojetí církve*. Praha, Zvon 1992). Tvar 4, 15. 4. 1993, č. 15, s. 11.
- Olomouc: moravské centrum humanismu a rané renesance* (Ivo Hlobil – Eduard Petruž: *Humanismus a raná renesance na Moravě*. Praha, Academia 1992). Literární noviny 4, 13. 5. 1993, č. 19, s. 7.
- Antropolog ve službách historie* (Emanuel Vlček: *Jak zemřeli*. Praha, Academia 1993). Lidové noviny 6, 20. 5. 1993, č. 115, příloha Národní 9, s. II.
- Vít Vlnas: *Jan Nepomucký. Česká legenda*. Praha, Mladá fronta 1993. Dějiny a současnost 15, 1993, č. 3, s. 63.
- Pekař v roli publicisty* (Josef Pekař: *Na cestě k samostatnosti*. Ed. Josef Hanzal. Praha, Panorama 1993). Tvar 4, 4. 11. 1993, č. 43–44, s. 23.
- Zašlá sláva jihočeských rodů* (František Kavka: *Zlatý věk růží*. 2. vydání. Praha, Mladá fronta 1993). Lidové noviny 6, 30. 12. 1993, příloha Národní 9, s. II.
- Romantická pouť Zdeňka Kalisty* (Zdeněk Kalista: *Cesta po českých hradech a zámcích*. Praha, Odeon 1993). Lidové noviny 7, 13. 1. 1994, č. 10, příloha Národní 9, s. II.
- Netradiční pohled na české humanisty* (Zdeněk Beneš: *Historický text a historická skutečnost*. Praha, Karolinum 1993). Lidové noviny 7, 17. 2. 1994, č. 40, příloha Národní 9, s. II.
- Historia magistra vitae?* (Antonín Kostlán: *Druhý sjezd československých historiků 5.–11. října 1947 a jeho místo ve vývoji českého dějepiscectví v letech 1935–1948*. Praha, Archiv AV ČR 1993). Tvar 5, 24. 2. 1994, č. 4, s. 23.
- Obrázky z dějin národa českého* (Pavel Augusta – František Honzák: *Československo 1918–1938*. Praha, Albatros 1992; Zdeněk Bígl: *České země za posledních Přemyslovců*. Praha, Albatros 1992; Helena Mandelová: *Na úsvitu českých dějin*. Praha, Albatros 1993; Helena Mandelová: *České země za vlády Lucemburků*. Praha, Albatros 1993). Literární noviny 5, 24. 2. 1994, č. 8, s. 6–7.
- Pronikavá zář pražské rezidence Karla IV.* (František Kavka: *Život na dvoře Karla IV.* Praha, Apeiron 1993). Lidové noviny 7, 21. 4. 1994, č. 93, příloha Národní 9, s. II.
- Historik o Historikovi, Žák o Učíteli* (Zdeněk Kalista: *Josef Pekař*. Praha, TORST 1994). Lidové noviny 7, 28. 5. 1994, č. 125, příloha Národní 9, s. II.
- Zrcadlo jagellonských Čech* (Josef Macek: *Jagellonský věk v českých zemích /1471–1526/ II. Šlechta*. Praha, Academia 1994). Lidové noviny 7, 22. 9. 1994, č. 223, s. 10.
- Kulturní každodennost před Bílou horou* (Jiří Pešek: *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách 1547–1620. Všední dny kulturního života*. Praha, Karolinum 1993). Lidové noviny 7, 12. 11. 1994, č. 266, příloha Národní 9, s. II.
- Svatý Václav – Život a tradice* (Pavla Obrazová – Jan Vlk: *Maior gloria. Svatý kníže Václav*. Praha – Litomyšl, Paseka 1994). Literární noviny 6, 6. 4. 1995, č. 14, s. 6.
- Dvě katedrály* (Zdeněk Mahler: *Katedrála*. Praha, Primus 1994; *Katedrála sv. Víta v Praze*. Praha, Academia 1994). Literární noviny 6, 18. 5. 1995, č. 20, s. 6.

- Přízrak nesmiřitelnosti* (Pavel K. Mráček O. P.: *Příručka církevních dějin*. Praha, Krystal 1995). Dějiny a současnost 17, 1995, č. 3, s. 45–46.
- Spor o smysl českých dějin 1895–1938*. Uspořádal Miloš Havelka. Praha, TORST 1995. Dějiny a současnost 17, 1995, č. 4, s. 62.
- Dovršení lucemburské trilogie* (Jiří Spěváček: *Jan Lucemburský a jeho doba 1296–1346*. Praha, Svoboda 1994). Literární noviny 6, 30. 11. 1995, č. 48, s. 4.
- Václav Bůžek: *Rytíři renesančních Čech*. Praha, Akropolis 1995. Dějiny a současnost 18, 1996, č. 2, s. 62.
- Jan Hus nadnárodní a ekumenický (Jan Hus mezi epochami, národy a konfesemi)*. Ed. Jan B. Lášek. Praha, Křesťanská akademie a Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy 1995). Literární noviny 7, 3. 4. 1996, č. 14, s. 7.
- Josef Pekař historický i aktuální (Pekařovské studie)*. K vydání připravila Eva Kantůrková. Praha, Academia 1995). Dějiny a současnost 18, 1996, č. 4, s. 56–58.
- Vzestup a pád Albrechta z Valdštejna* (Josef Polišenský – Josef Kollmann: *Valdštejn ani císař, ani král*. Praha, Academia 1995). Literární noviny 7, 18. 9. 1996, č. 38, s. 5.
- „Učitel národů“ ve víru dějin (Josef Polišenský: *Komenský, muž labyrintů a naděje*. Praha, Academia 1996). Literární noviny 8, 29. 1. 1997, č. 4, s. 5.
- Aron Gurevič: *Nebe, peklo, svět*. Přeložil Jaroslav Kolár. Jinočany, H&H 1996. Dějiny a současnost 19, 1997, č. 1, s. 61.
- Malá splátka na velký dluh (Miscellanea husitica Ioannis Sedlák)*, Eds. J.V. Polc a Stanislav Příbyl. Praha, Karolinum 1996). Dějiny a současnost 19, 1997, č. 3, s. 55–57.
- Svědectví historické demografie (Dějiny obyvatelstva českých zemí)*. Praha, Mladá fronta 1996). Literární noviny 8, 12. 11. 1997, č. 45, s. 7.
- Vladimír Kyas: *Česká bible v dějinách národního písemnictví*. K vydání připravila Jaroslava Pečírková. Praha, Vyšehrad 1997. Dějiny a současnost 20, 1998, č. 1, s. 60.
- Italské dějiny italskýma očima* (Giuliano Procacci: *Dějiny Itálie*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997). Literární noviny 9, 4. 3. 1998, č. 9, s. 7.
- Dějiny, nebo občanská výchova?* (Jacques Le Goff: *Evropské dějiny pro děti*. Praha – Litomyšl, Paseka 1997). Literární noviny 9, 29. 7. 1998, č. 30, s. 7.
- Kniha, která otrásla historickou obcí* (František Kutnar – Jaroslav Marek: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscství*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997). Literární noviny 9, 2. 9. 1998, č. 35, s. 1, 7.
- Pekařova klasika popáté, a přesto jinak* (Josef Pekař: *Kniha o Kostí*. 5. vydání. Ed. Marie Ryanťová. Praha, Elka Press 1998). Lidové noviny 11, 22. 8. 1998, č. 196, s. 28.
- Aktuální reedice: Kroměřížský sněm* (Otto Urban: 1848–1849. *Kroměřížský sněm*. 2., rozšířené vydání. Praha, Argo 1998). Literární noviny 9, 23. 9. 1998, č. 38, s. 6.
- Znovu ryšavý panovník a husité* (František Kavka: *Poslední Lucemburk na českém trůně*. Praha, Mladá fronta 1998). Literární noviny 9, 7. 10. 1998, č. 40, s. 5.
- Český sen, nebo česká otázka?* (Vladimír Macura: *Český sen*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1998). Lidové noviny 11, 10. 10. 1998, č. 238, s. 20.
- Svět středověké estetiky* (Umberto Eco: *Umění a krása ve středověké estetice*. Praha, Argo 1998). Lidové noviny 12, 23. 1. 1999, č. 19, s. 20.

- Robert Kalivoda: *Husitské myšlení*. K vydání připravili Eva Věšínová a Jan Kalivoda. Praha, Filosofia 1997. Dějiny a současnost 21, 1999, č. 1, s. 61–62.
- Ferdinand Seibt: *Karel IV. Císař v Evropě (1346–1378)*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999. Dějiny a současnost 21, 1999, č. 5, s. 42.
- Jiří Kejř: *Husovo odvolání od soudu papežova k soudu Kristovu*. Ústí nad Labem, Albis international 1999. Dějiny a současnost 21, 1999, č. 6, s. 61.
- Jaroslav Mezník: *Lucemburská Morava 1310–1423*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999. Dějiny a současnost 22, 2000, č. 2, s. 59–60.
- Pozdě, ale přece* (Johan Huizinga: *Podzim středověku*. Praha, H&H 1999). Dějiny a současnost 22, 2000, č. 3, s. 46.
- Husův případ ve světle práva* (Jiří Kejř: *Husův proces*. Praha, Vyšehrad 2000). Dějiny a současnost 22, 2000, č. 5, s. 51.
- František Šmahel: *Idea národa v husitských Čechách*. Praha, Argo 2000. Dějiny a současnost 22, 2000, č. 5., s. 59–60.
- Kacíři, proroci a husité*. (Malcolm Lambert: *Středověká hereze*. Praha, Argo 2000). Dějiny a současnost 23, 2001, č. 1, s. 51.
- Paměti Josefa Polišenského* (Josef Polišenský: *Historik v měnícím se světě*. Praha, Univerzita Karlova 2001). Dějiny a současnost 23, 2001, č. 5, s. 49–51.
- Josef Macek: *Víra a zbožnost jagellonského věku*. Praha, Argo 2001. Dějiny a současnost 23, 2001, č. 5, s. 59–60.
- Archiv český, díl XXXVIII. Popravci a psanecké zápisy jihlavské z let 1405–1457*. Ed. František Hoffmann. Praha, Centrum mediévistických studií – Filosofia 2000. Dějiny a současnost 23, 2001, č. 6, s. 61.
- Jaroslav Boubín: *Petr Chelčický. Myslitel a reformátor*. Praha, Vyšehrad 2005. Dějiny a současnost 27, 2005, č. 5, s. 45–46.
- Josef Válka: *Husitství na Moravě. Náboženská snášenlivost. Jan Amos Komenský*. Brno, Matice moravská 2005. Dějiny a současnost 27, 2005, č. 8, s. 45.
- Alena Kubíková: *Rožmberské kroniky. Krátký a summovní výtah od Václava Březana (komentovaná edice)*. České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2005. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 2, s. 46–47.
- Jaroslav Mezník: *Můj život za vlády komunistů (1948–1989)*. Brno, Matice moravská 2005. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 3, s. 44.
- František Šmahel: *Cesta Karla IV. do Francie (1377–1378)*. Praha, Argo 2006. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 10, s. 44.
- Milan Řepa: *Poetika českého dějepisce*. Brno, Host 2006. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 12, s. 44.
- Miloš Havelka (ed.): *Spor o smysl českých dějin 2. 1938–1989. Posuny a akcenty české otázky*. Praha, TORST 2006. Dějiny a současnost 29, 2007, č. 6, s. 44.
- Historie, věda a politika. Plavba mezi proudy moderního dějepisce* (Martin Nodl: *Dějepisectví mezi vědou a politikou. Úvahy o historiografii 19. a 20. století*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2007). A 2 Kulturní týdeník 3, 20. 6. 2007, č. 25, s. 23.
- Jiří Jurok: *Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce*. České Budějovice, Bohumír Němec–Veduta 2006. Dějiny a současnost 29, 2007, č. 7, s. 45.

- Aron Jakovlevič Gurevič: *Historikova historie*. Praha, Argo 2007. Dějiny a současnost 29, 2007, č. 11, s. 44.
- Martin Nejedlý: *Středověký mýtus o Meluzíně a rodová pověst Lucemburků*. Praha – Dolní Břežany, Scriptorium 2007. Dějiny a současnost 30, 2008, č. 3, s. 44.
- Otakar A. Funda: *Ježíš a mýtus o Kristu*. Praha, Karolinum 2007. Dějiny a současnost 30, 2008, č. 7, s. 45.
- Spoléhámť se docela na zkušené přátelství Vaše... Vzájemná korespondence Josefa Jirečka a Václava Vladivoje Tomka z let 1858–1862*. Eds. Magdaléna Pokorná, Kateřina Koudelková, Marie Malá a kol. Praha, Academia 2008. Dějiny a současnost 30, 2008, č. 12, s. 45.
- Simona Kotlárová: *Páni z Rožmitálu*. České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2008. Dějiny a současnost 31, 2009, č. 3, s. 45.
- Ulrich Richental: *Kostnická kronika. Historické rozprávanie o meste, ktoré sa stalo stredom Európy, a čo to znamenalo pre Slovákov a Čechov*. Eds. Mária Paponová – František Šmahel – Daniela Dvořáková. Budmerice, Rak 2009. Dějiny a současnost 31, 2009, č. 9, s. 45.
- Josef Dolejší – Leonid Křížek: *Husité. Vrchol válečného umění v Čechách 1419–1434*. Praha, Elka Press 2009. Dějiny a současnost 32, 2010, č. 2, s. 45.
- Antonín Kalous: *Matyáš Korvín (1443–1490). Uherský a český král*. České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2009. Dějiny a současnost 32, 2010, č. 4, s. 44.
- František Šmahel: *Život a dílo Jeronýma Pražského. Zpráva o výzkumu*. Praha, Argo 2010. Dějiny a současnost 33, 2011, č. 1, s. 47.
- Zdeněk Beran: *Poslední páni z Michalovic. Jan IV. (1435/1436) a Jindřich II. (†1468)*. České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2010. Dějiny a současnost 33, 2011, č. 5, s. 45.
- Václav Kaplický: *Hrst vzpomínek z dospělosti*. Praha, Národní archiv 2010. Dějiny a současnost 33, 2011, č. 7, s. 45.
- Jaroslav Polách: *Jan Smil z Křemže. Život táborského hejtmána a loupeživého rytíře*. České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2010. Dějiny a současnost 33, 2011, č. 11, s. 45.
- Wojciech Iwańczak: *Lidé meče, modlitby a práce. Tři stavy v českém středověkém myšlení*. Praha, Argo 2011. Dějiny a současnost 34, 2012, č. 6, s. 45.
- Jiří Kejř: *Žil jsem ve středověku*. Praha, Academia 2012. Dějiny a současnost 34, 2012, č. 10, s. 46.
- Daniela Dvořáková: *Čierna kráľovná Barbora Celjská (1392–1451). Životný príbeh uhorskej, rímsko–nemeckej a českej kráľovnej*. Budmerice, Rak; Bratislava, Historický ústav SAV 2013. Dějiny a současnost 36, 2014, č. 5, s. 45.
- Hus ve třech dílech. Nad filmem České televize*. Dějiny a současnost 37, 2015, č. 6, s. 42–43.

I) Vzpomínka

Jak jsme začínali (Kapitola z neexistujících paměti). In: Čornej, P. (ed.): Desetileté bilancování KDDD (1993–2003). Praha, Nadační fond Pražské první pedagogické peruti 2003, s. 11–32.

Výběrová bibliografie nezahrnuje drobné novinové a popularizační články, glosy, rozhovory, scénáře televizních pořadů, ba ani desítky velkých slovníkových hesel, která Petr Čornej vypracoval zvláště pro Lexikon české literatury (Osobnosti, díla, instituce) 2/I–4/II. Praha, Academia 1993–2008.

Jiří Mihola

Ocenění diplomové práce Tomáše Malečka

Rok 2020 byl v řadě ohledů velmi specifickým. Značně jej ovlivnila epidemie nemoci covid-19, která dokázala výrazně změnit naše životy. Přizpůsobit se bylo třeba v řadě ohledů včetně tradičních soutěží, ve kterých se setkávají a získávají zkušenosti mladí historici. Tyto soutěže se podařilo uskutečnit s tím, že bylo třeba je přenést do značné míry do online prostoru.

Katedru historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity reprezentoval v těchto kláních student učitelství dějepisu a německého jazyka Tomáš Maleček. Ten si jako téma své diplomové práce zvolil historii legendárního divadelního souboru – Divadla Jára Cimrmana. Svoji diplomovou práci nazval *Padesátiletá historie Divadla Jára Cimrmana* (obhájena byla 8. června 2020). Ač se tento námět může zdát do značné míry vyčerpaný, dokázal diplomant svým přístupem pravý opak. Pracoval nejen se sekundární literaturou, primárními prameny z různých zdrojů (včetně soukromých), ale provedl také systematický sled rozhovorů s aktéry, kteří měli s historií divadla co do činění – a to od těch stěžejních až po zdánlivě zapomenuté postavy některých kulíšků. Právě toto využití orální historie je jedním z faktorů, které umožnily barvitě a zajímavě zachycení více než padesátileté historie divadla.

S upravenou verzí části připravované diplomové práce, kterou T. Maleček nazval *Normalizační stíny na duši Divadla Jára Cimrmana*, se zúčastnil každoročně konané soutěže nazvané *Celostátní studentská vědecká konference* v oboru Historie, tentokrát za rok 2020. V ní se setkávají vybraní zástupci z řad vysokoškolských studentů, studujících obor historie či obory příbuzné. Prezentovány zde jsou dosud nepublikované studentské vědecké práce. Soutěž je určena studentům bakalářského či magisterského studia. V letošním roce tuto soutěž pořádala katedra pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Kvůli epidemii nemoci covid-19 proběhla tato soutěž mimořádně v distanční podobě (na každou práci byly vyhotoveny dva odborné posudky, studenti si připravili prezentační video). Mezi 24 zúčastněnými pracemi z celkem 10 univerzit, 12 fakult a 15 pracovišť se Tomáš Maleček umístil na celkovém 3.–4. místě.

Kromě toho získal za tuto práci zvláštní ocenění udělené *Sdružením historiků ČR – Historickým klubem 1872* (udělené v rámci soutěže o Cenu Josefa Šusty). V tomto případě vycházela odborná komise pouze z písemných verzí zaslaných prací.

Diplomová práce Tomáše Malečka byla nominována také na Cenu Edvarda Beneše, udělovanou městem Sezimovo Ústí, které je s postavou našeho druhého prezidenta výrazně spojeno. Jedná se o soutěž určenou pro studenty vysokých škol, kteří mají zpracované téma z období dějin 20. století nebo z oboru sociologie. Cena je udělována po posouzení odbornými komisemi vždy k 28. říjnu daného roku, a to počínaje rokem 1996. Za rok 2020 tak byl vyhlášen již 25. ročník. Do soutěže bylo přihláшено 17 prací, z toho 11 prací z dějin 20. století a 6 prací z oboru sociologie. Tomáši Malečkovi byla udělena Cena Edvarda Beneše 2. stupně v oboru dějin 20. století.

Práce Tomáše Malečka tak získala během jednoho roku hned tři ocenění. Kromě toho byl autor pozván do dvou rozhlasových pořadů, když svoji práci představil 8. listopadu 2020 v pořadu Host Radiožurnálu (Český rozhlas Radiožurnál) a 29. prosince 2020 v pořadu Apetýt (Český rozhlas Brno). Na základě diplomové práce navíc vzniká publikace, která bude během tohoto roku vydána k blížícímu se 55. výročí založení Divadla Jára Cimrmana. Tomáši Malečkovi děkujeme za reprezentaci katedry historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Pro naše další studenty pak budiž vzorem a návodem, že promyšlená a odvážná volba tématu závěrečné práce se vztahem a nadšeným zájmem o téma, může vést k řadě úspěchů a dobytí svého „cimrmanovského severního pólu“.

Miroslav Jireček

Tomáš Maleček se Zdeňkem Svěrákem v kostýmu J. A. Komenského ze hry České nebe (únor 2020). Foto: Tereza Nádeníčková